

เป้าหมายและ แนวทางการ พัฒนาภาค

พ.ศ. 2566 - 2570

มติคณะรัฐมนตรี
15 พฤศจิกายน 2565

คำนำ

ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๕ ได้กำหนดในมาตรา ๓๗ ให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดทำเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคซึ่งมีระยะเวลาห้าปี ทั้งนี้ ตามนโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ (ก.น.บ.) กำหนด แล้วเสนอคณะรัฐมนตรีอนุมัติต่อไป

ในคราวการประชุม ก.น.บ. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๕ มีมติเห็นชอบเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ที่สำนักงานฯ ได้จัดทำขึ้นเพื่อถ่ายทอดแผนระดับชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) แผนรายสาขาและนโยบายของรัฐบาล ลงสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ เพื่อเป็นทิศทางในการจัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการบูรณาการแผนของส่วนราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมอบหมายให้สำนักงานฯ ในฐานะฝ่ายเลขานุการ ก.น.บ. รับประเด็นข้อสังเกตจากที่ประชุมไปพิจารณาปรับปรุงโดยเฉพาะประเด็นการสนับสนุน SMEs อย่างครบวงจร และให้ความสำคัญกับการทำการตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ ซึ่ง สำนักงานฯ ได้ดำเนินการปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว

สาระสำคัญของเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ฉบับนี้ ครอบคลุมเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคทั้ง ๖ ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคใต้ชายแดน โดยแต่ละภาคจะมีองค์ประกอบของเนื้อหา ๔ ส่วน ได้แก่ (๑) สภาพทั่วไปที่นำเสนอข้อมูลด้านกายภาพทั่วไปของพื้นที่โดยสังเขป (๒) สถานการณ์การพัฒนาภาค ด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อสะท้อนศักยภาพและปัญหาของภาค (๓) บริบทการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อภาคและการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมการพัฒนาของภาค และ (๔) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค ที่ระบุถึงทิศทางที่จะพัฒนาตามศักยภาพและโอกาส เป้าหมายที่ต้องการบรรลุในระยะ ๕ ปี ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย แนวทางการพัฒนา รวมทั้งตัวอย่างแผนงานโครงการสำคัญที่สามารถตอบสนองการบรรลุต่อเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค

สำนักงานเลขานุการ ก.น.บ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

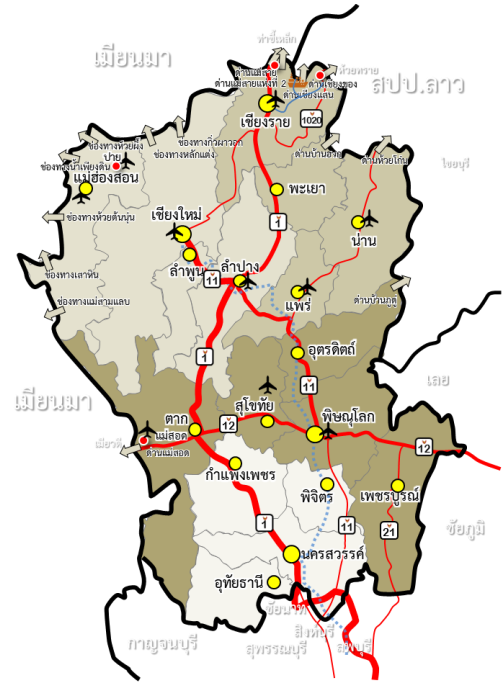
พฤศจิกายน ๒๕๖๕

ภาคเหนือ

เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคเหนือ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

๑. สภาพทั่วไป

๑.๑ **ที่ตั้ง** ภาคเหนือ ประกอบด้วย ๑๗ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน พิชณุโลก ตาก สุโขทัย เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ นครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร และอุทัยธานี เป็นพื้นที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง กลุ่มประเทศเอเซียใต้ และกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านตะวันออกและด้านเหนือ มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดนและด้านตะวันตก ติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

๑.๒ **พื้นที่และลักษณะภูมิประเทศ** มีพื้นที่รวม ๑๐๖.๐๓ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๓ ของพื้นที่ประเทศ ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ตอนบนเป็นที่สูง ภูเขา ป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำลำธาร พื้นที่ตอนล่างเป็นภูเขาสูงทางทิศตะวันตก และทิศตะวันออก ตอนกลางเป็นพื้นที่ราบลุ่มของแม่น้ำปิง วัง ยม น่าน สะแกกรัง และป่าสัก

๒. สถานการณ์การพัฒนาภาค

๒.๑ ด้านเศรษฐกิจ

๒.๑.๑ ภาพรวม

๑) เศรษฐกิจของภาคเหนือมีขนาดเล็กและขยายตัวช้า มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเหนือปี ๒๕๖๓ มีสัดส่วนร้อยละ ๗.๙ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ เทียบเท่ากับปี ๒๕๕๙ เนื่องจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร รวมทั้งโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจขนาดใหญ่ยังกระจายสู่ภาคเหนือไม่มากนัก โดยในช่วง ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ เศรษฐกิจภาคเหนือขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑.๑ ต่อปี เท่ากับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในช่วงเดียวกัน

ตารางที่ ๑ : มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเหนือ ณ ราคาประจำปี

หน่วย : ล้านบาท

กลุ่มจังหวัด	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	per capita ๒๕๖๓
ภาคเหนือตอนบน ๑	๓๗๘,๕๙๓	๓๙๓,๓๔๓	๔๑๘,๑๐๒	๔๒๙,๗๘๓	๔๐๖,๒๓๒	๑๒๙,๔๖๖
สัดส่วน/ภาค	๓๓.๐	๓๒.๙	๓๒.๙	๓๓.๑	๓๓.๑	
ภาคเหนือตอนบน ๒	๑๙๒,๓๘๔	๑๙๘,๗๑๗	๒๐๔,๙๕๑	๒๐๙,๒๖๗	๒๐๒,๓๕๒	๘๖,๕๖๑
สัดส่วน/ภาค	๑๖.๘	๑๖.๖	๑๖.๑	๑๖.๑	๑๖.๕	
ภาคเหนือตอนล่าง ๑	๒๙๖,๙๙๘	๓๑๑,๔๖๒	๓๓๓,๓๗๓	๓๔๕,๑๙๓	๓๒๗,๙๕๑	๙๗,๖๑๐
สัดส่วน/ภาค	๒๕.๙	๒๖.๐	๒๖.๒	๒๖.๖	๒๖.๗	
ภาคเหนือตอนล่าง ๒	๒๗๙,๕๘๐	๒๙๓,๕๑๓	๓๑๖,๑๖๗	๓๑๔,๘๘๙	๒๙๑,๗๗๑	๑๑๗,๒๔๗
สัดส่วน/ภาค	๒๔.๔	๒๔.๕	๒๔.๘	๒๔.๒	๒๓.๘	
ภาคเหนือ	๑,๑๔๗,๕๕๕	๑,๑๙๗,๐๓๕	๑,๒๒๒,๕๙๓	๑,๒๙๙,๑๓๑	๑,๒๒๘,๓๐๗	๑๐๘,๔๗๒
สัดส่วน/ประเทศ	๗.๙	๗.๗	๗.๘	๗.๗	๗.๙	
ประเทศ	๑๔,๕๙๐,๓๓๗	๑๕,๔๘๘,๖๖๔	๑๖,๓๗๓,๓๔๐	๑๖,๘๙๒,๔๑๐	๑๕,๖๓๖,๘๙๑	๒๒๔,๙๖๒

ที่มา : ประมวลข้อมูลโดยใช้ฐานข้อมูล GRP ของกองบัญชีประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒) ภาคบริการยังมีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจของภาคเหนืออย่างต่อเนื่อง ในปี ๒๕๖๓

ภาคบริการมีสัดส่วนร้อยละ ๕๕.๙ ในโครงสร้างเศรษฐกิจของภาค รองลงมาเป็นภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนร้อยละ ๒๔.๕ และ ๑๙.๖ ตามลำดับ สัดส่วนภาคบริการเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๕๓.๗ ในปี ๒๕๕๙ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของภาคการค้าปลีก และการขนส่งสินค้า เนื่องจากการตลาดและการชำระเงินแบบออนไลน์กระตุ้นให้ผู้บริโภคใช้จ่ายใช้สอยและมีการขนส่งสินค้ามากขึ้น

๓) ภาคเกษตรขยายตัวสูงเมื่อเทียบกับสาขาการผลิตอื่น โดยช่วง ๔ ปีแรกของ

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ภาคเกษตรขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๑.๖ ต่อปี และภาคบริการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑.๕ ต่อปี ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมหดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๔ ต่อปี นอกจากนี้ พบว่า การขยายตัวของภาคเกษตรสูงกว่าการขยายตัวของผลิตภัณฑ์รวมของภาคเหนือที่ขยายตัวในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๑.๑ ต่อปี

ตารางที่ ๒ : มูลค่าและโครงสร้างผลิตภัณฑ์ภาคเหนือ ณ ราคาประจำปี

สาขาการผลิต	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	เฉลี่ยระยะ แผนฯ ๑๑ (๒๕๕๕-๒๕๕๙)	เฉลี่ยระยะ แผนฯ ๑๒ (๒๕๖๐-๒๕๖๓)
ภาคเกษตร	๒๘๗,๘๒๕	๓๐๓,๔๕๔	๓๓๗,๗๑๙	๓๓๒,๑๖๔	๓๐๑,๐๔๑		
	๒๕.๑	๒๕.๔	๒๖.๕	๒๕.๖	๒๔.๕	๓๐.๐	๒๕.๕
ภาคอุตสาหกรรม	๒๔๓,๗๕๕	๒๔๒,๘๕๙	๒๕๐,๒๓๕	๒๕๗,๖๖๕	๒๔๐,๕๔๑		
	๒๑.๒	๒๐.๓	๑๙.๗	๑๙.๘	๑๙.๖	๒๐.๑	๑๙.๘
เหมืองแร่เหมือง หิน	๔๔,๙๗๖	๔๑,๙๒๖	๔๔,๖๒๘	๔๒,๖๒๖	๓๓,๙๔๑		
	๓.๙	๓.๕	๓.๕	๓.๓	๒.๘	๔.๗	๓.๓
อุตสาหกรรม	๑๗๒,๘๖๓	๑๗๓,๑๗๕	๑๗๙,๓๐๒	๑๘๗,๐๗๑	๑๗๗,๘๗๒		
	๑๕.๑	๑๕.๕	๑๕.๑	๑๕.๔	๑๕.๕	๑๓.๔	๑๕.๔
ไฟฟ้า	๒๑,๓๔๑	๒๒,๖๐๖	๒๑,๐๗๑	๒๒,๙๓๘	๒๓,๐๔๘		
	๑.๙	๑.๙	๑.๗	๑.๘	๑.๙	๑.๗	๑.๘
การจัดการน้ำ	๔,๕๗๔	๕,๑๕๑	๕,๒๓๕	๕,๐๓๑	๕,๖๘๐		
	๐.๔	๐.๔	๐.๔	๐.๔	๐.๕	๐.๓	๐.๔
ภาคบริการ	๖๑๕,๙๗๖	๖๕๐,๗๒๒	๖๘๔,๖๓๙	๗๐๙,๓๐๒	๖๘๖,๗๒๖		
	๕๓.๗	๕๔.๔	๕๓.๘	๕๔.๖	๕๕.๙	๔๙.๙	๕๔.๗
ค้าส่งค้าปลีก	๑๔๙,๙๓๐	๑๖๐,๐๐๑	๑๗๓,๓๒๙	๑๗๗,๗๙๗	๑๗๐,๔๕๐		
	๑๓.๑	๑๓.๔	๑๓.๖	๑๓.๗	๑๓.๙	๑๑.๘	๑๓.๖
ขนส่ง	๒๗,๖๐๑	๓๑,๙๙๙	๓๔,๓๑๗	๓๘,๒๔๕	๒๙,๙๗๑		
	๒.๔	๒.๗	๒.๗	๒.๙	๒.๔	๒.๐	๒.๗
ที่พักและบริการ ด้านอาหาร	๒๕,๑๙๖	๒๗,๘๕๓	๓๑,๔๗๐	๓๔,๙๕๙	๒๓,๘๑๖		
	๒.๒	๒.๓	๒.๕	๒.๗	๑.๙	๑.๙	๒.๔
อื่นๆ	๔๑๓,๒๔๙	๔๓๐,๘๖๘	๔๔๕,๕๒๓	๔๕๘,๓๐๐	๔๖๒,๔๘๙		
	๓๖.๐	๓๖.๐	๓๕.๐	๓๕.๓	๓๗.๗	๓๔.๓	๓๖.๐
ผลิตภัณฑ์ภาคเหนือ	๑,๑๔๗,๕๕๕	๑,๑๙๗,๐๓๕	๑,๒๗๒,๕๙๓	๑,๒๙๙,๑๓๑	๑,๒๒๘,๓๐๗		
	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐		

ที่มา : ประมวลข้อมูลโดยใช้ฐานข้อมูล GRP ของกอบกู้ชีพประชาชน สำนักรงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ ๓ : อัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์ภาคเหนือ จำแนกตามภาคการผลิต แบบปริมาณลูกโซ่

หน่วย: ร้อยละ

สาขาการผลิต	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	เฉลี่ยระยะแผนฯ ๑๑ (๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)	เฉลี่ยระยะแผนฯ ๑๒ (๒๕๖๐ - ๒๕๖๓)
ภาคเกษตร	-๔.๐	๑๐.๖	๗.๙	-๔.๔	-๗.๙	-๓.๑	๑.๖
ภาคอุตสาหกรรม	๖.๕	-๑.๔	๔.๒	๒.๗	-๗.๐	๒.๘	-๐.๔
เหมืองแร่เหมืองหิน	๑.๕	-๑๓.๗	-๓.๒	๐.๕	-๕.๗	๒.๖	-๕.๕
อุตสาหกรรม	๗.๒	๐.๙	๖.๖	๓.๑	-๘.๔	๒.๖	๐.๕
ไฟฟ้า	๑๐.๘	๓.๒	-๐.๖	๕.๓	-๒.๘	๔.๙	๑.๓
การจัดหาน้ำ	๑๖.๙	๑๔.๓	๒.๘	-๒.๑	๑๙.๓	๑๐.๖	๘.๖
ภาคบริการ	๓.๘	๓.๖	๓.๖	๑.๗	-๓.๐	๓.๙	๑.๕
ค้าส่งค้าปลีก	๔.๑	๔.๓	๖.๗	๐.๐	-๔.๘	๔.๖	๑.๕
ขนส่ง	๕.๖	๑๓.๙	๗.๗	๑๐.๓	-๒๐.๖	๙.๐	๒.๘
ที่พักและบริการด้าน อาหาร	๑.๘	๔.๒	๗.๙	๗.๓	-๒๐.๗	๗.๘	-๐.๔
อื่นๆ	๓.๗	๒.๘	๒.๔	๑.๖	-๑.๑	๓.๕	๑.๔
ผลิตภัณฑ์ภาคเหนือ	๒.๒	๔.๓	๔.๘	๐.๓	-๕.๑	๑.๕	๑.๑
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ	๓.๔	๔.๒	๔.๒	๒.๒	-๖.๒	๓.๕	๑.๑

ที่มา : ประมวลข้อมูลโดยใช้ฐานข้อมูล GRP ของกองบัญชีประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๔) รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ยังต่ำกว่าระดับประเทศ

ในปี ๒๕๖๓ ผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวประชากรของภาคเหนือ (GRP per capita) เท่ากับ ๑๐๘,๔๗๒ บาทต่อคนต่อปี เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ ที่เท่ากับ ๙๙,๘๕๒ บาทต่อคนต่อปี แต่ยังต่ำกว่าระดับประเทศที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ต่อหัวเท่ากับ ๒๒๔,๙๖๒ บาทต่อคนต่อปี โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวต่ำที่สุดเท่ากับ ๖๓,๔๑๙ บาทต่อคนต่อปี และจังหวัดลำพูน มีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวสูงที่สุดเท่ากับ ๒๐๙,๖๖๘ บาทต่อคนต่อปี

ตารางที่ ๔ : มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคต่อหัวประชากร

หน่วย : บาทต่อคนต่อปี

กลุ่มจังหวัด	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
ภาคเหนือตอนบน ๑	๑๒๐,๕๔๒	๑๒๔,๘๔๔	๑๓๒,๕๘๓	๑๓๖,๖๑๓	๑๒๙,๔๖๖
ภาคเหนือตอนบน ๒	๘๐,๐๙๙	๘๓,๒๓๖	๘๖,๓๙๓	๘๘,๘๖๒	๘๖,๕๖๑
ภาคเหนือตอนล่าง ๑	๘๗,๔๔๑	๙๑,๙๓๙	๙๘,๖๗๓	๑๐๒,๔๔๘	๙๗,๖๑๐
ภาคเหนือตอนล่าง ๒	๑๐๙,๔๙๓	๑๑๕,๘๐๘	๑๒๕,๕๘๓	๑๒๕,๘๐๐	๑๑๗,๒๔๗
ภาคเหนือ	๙๙,๘๕๒	๑๐๔,๔๕๑	๑๑๑,๔๑๖	๑๑๔,๒๒๕	๑๐๘,๔๗๒
ประเทศ	๒๑๓,๕๕๓	๒๒๕,๑๒๖	๒๓๖,๙๒๗	๒๔๓,๗๐๕	๒๒๔,๙๖๒

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๑.๒ เศรษฐกิจรายสาขา

๑) เกษตรกรรม

- **พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรส่วนใหญ่อยู่ในภาคเหนือตอนล่าง** ในปี ๒๕๖๓ ภาคเหนือมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ๓๒.๕๒ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๘ ของพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรทั่วประเทศ โดยพื้นที่เกษตรของภาคเหนือส่วนใหญ่อยู่ในภาคเหนือตอนล่างซึ่งเป็นพื้นที่ราบ ๒๑.๘๓ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๑ ของพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรภาคเหนือ ทำการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน และมันสำปะหลัง ส่วนพื้นที่เกษตรของภาคเหนือตอนบน ๑๐.๖๘ ล้านไร่ หรือร้อยละ ๓๒.๙ ของพื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรภาคเหนือ ทำการผลิตพืชผัก และผลไม้ เป็นหลัก

- **ภาคเหนือมีการขยายพื้นที่ชลประทานต่อเนื่อง ลดความเสี่ยงจากภาวะภัยแล้ง** โดยในปี ๒๕๖๓ ภาคเหนือมีพื้นที่ชลประทานครอบคลุมพื้นที่ ๑๐.๑๓ ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ จำนวน ๑.๑๐ ล้านไร่ คิดเป็นสัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรของภาคเหนือร้อยละ ๓๑.๑ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่มีสัดส่วนร้อยละ ๒๓.๔ โดยพื้นที่ชลประทานของภาคส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๖๕.๗ ของพื้นที่ชลประทานทั้งภาค

- **ผลิตภาพแรงงานภาคเกษตรต่ำ เมื่อเทียบกับผลิตภาพแรงงานในสาขาการผลิตอื่น** โดยผลิตภาพแรงงานภาคเกษตรภาคเหนือในปี ๒๕๖๓ เท่ากับ ๓๕,๑๒๖.๐๕ บาทต่อคน ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมเท่ากับ ๒๖๐,๓๓๔.๒๐ บาทต่อคน และภาคบริการเท่ากับ ๑๕๘,๓๓๐.๔๑ บาทต่อคน รวมทั้งมีมูลค่าทางเศรษฐกิจต่ำ โดยในปี ๒๕๖๓ ผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรของภาคเหนือมีมูลค่า ๓๐๑,๐๔๑ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๔.๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเหนือ

- **กระบวนการผลิตการเกษตรเริ่มปรับเปลี่ยนสู่การเกษตรสร้างมูลค่า** เกษตรกรมีการปรับกระบวนการผลิตสู่เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์มากขึ้น ตามพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ใส่ใจในสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และมีการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการผลิต อาทิ การใช้โดรน (Drone) การใช้แอปพลิเคชัน (Application) ทดแทนแรงงานเกษตรที่สูงวัย ซึ่งจะเป็นการพัฒนาสู่ระบบเกษตรอัจฉริยะที่มีการบริหารจัดการการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในปี ๒๕๖๕ มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ๔๘,๑๐๖.๙๐ ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๔ ร้อยละ ๘.๔

ตารางที่ ๕ : โครงสร้างและอัตราการขยายตัวภาคเกษตร รายกิจกรรมการผลิต

หน่วย : ร้อยละ

กิจกรรมการผลิต	โครงสร้างการผลิต		อัตราการขยายตัว	
	เฉลี่ยระยะแผนฯ ๑๑ (๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)	เฉลี่ยระยะแผนฯ ๑๒ (๒๕๖๐ - ๒๕๖๓)	เฉลี่ยระยะแผนฯ ๑๑ (๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)	เฉลี่ยระยะแผนฯ ๑๒ (๒๕๖๐ - ๒๕๖๓)
พืช	๘๗.๘	๘๖.๗	-๒.๘	๑.๑
ปศุสัตว์	๘.๓	๙.๓	๓.๖	๐.๕
บริการทางการเกษตร และป่าไม้	๒.๔	๒.๗	๐.๙	๐.๑
ประมง	๑.๕	๑.๓	-๖.๕	-๖.๖
เกษตร	๑๐๐.๐	๑๐๐.๐	-๓.๑	๑.๖

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ ๖ : พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร และขนาดฟาร์ม

ภาค/กลุ่มจังหวัด	เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร (ล้านไร่)*					ขนาดฟาร์ม (ไร่/ครัวเรือน)**				
	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑	๓.๘๓	๓.๘๓	๓.๘๓	๓.๘๔	๓.๙๑	๙.๕๔	๙.๓๗	๙.๒๐	๙.๐๓	๙.๗๕
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๒	๖.๗๔	๖.๗๓	๖.๗๓	๖.๗๓	๖.๗๘	๑๗.๕๕	๑๖.๘๗	๑๖.๔๐	๑๕.๙๖	๑๖.๖๕
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑	๑๐.๘๒	๑๐.๘๒	๑๐.๘๒	๑๐.๘๒	๑๐.๗๖	๒๕.๘๘	๒๔.๙๐	๒๔.๐๕	๒๓.๑๐	๒๓.๘๓
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๒	๑๑.๑๒	๑๑.๑๒	๑๑.๑๒	๑๑.๑๒	๑๑.๐๗	๓๒.๙๗	๓๑.๕๐	๓๐.๓๔	๒๘.๙๒	๒๙.๘๓
ภาคเหนือ	๓๒.๕๐	๓๒.๕๑	๓๒.๕๐	๓๒.๕๑	๓๒.๕๒	๒๑.๐๙	๒๐.๓๗	๑๙.๗๘	๑๙.๑๓	๑๙.๙๔
ประเทศ	๑๔๙.๒๖	๑๔๙.๒๕	๑๔๙.๒๔	๑๔๙.๒๕	๑๔๙.๒๕	๒๑.๙๐	๒๑.๒๙	๒๐.๕๒	๑๙.๗๖	๒๐.๒๑

ที่มา : * สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

** คำนวณจากเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร/จำนวนครัวเรือนที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร

ตารางที่ ๗ : พื้นที่ชลประทานและสัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตร

ภาค/กลุ่มจังหวัด	พื้นที่ชลประทานที่สร้างเสร็จแล้วถึงสิ้นปี (โครงการขนาดใหญ่ กลาง เล็ก สูบน้ำด้วยไฟฟ้า แก้มลิง) (ล้านไร่)					สัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตร (ร้อยละ)				
	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑	๑.๖๖	๑.๕๐	๑.๙๘	๑.๘๓	๑.๙๘	๔๓.๔	๓๙.๓	๕๑.๗	๔๗.๘	๕๐.๖
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๒	๑.๓๖	๑.๒๓	๑.๕๒	๑.๕๒	๑.๕๐	๒๐.๒	๑๘.๓	๒๒.๖	๒๒.๖	๒๒.๑
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑	๒.๑๙	๒.๒๓	๒.๔๔	๒.๕๔	๒.๓๗	๒๐.๓	๒๐.๗	๒๒.๕	๒๓.๕	๒๒.๑
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๒	๓.๘๐	๓.๙๓	๓.๗๗	๔.๒๘	๔.๒๘	๓๔.๒	๓๕.๓	๓๔.๐	๓๘.๕	๓๘.๗
ภาคเหนือ	๙.๐๒	๘.๘๙	๙.๗๒	๑๐.๑๘	๑๐.๑๓	๒๗.๘	๒๗.๔	๒๙.๙	๓๑.๓	๓๑.๑
รวมทั้งประเทศ	๓๒.๖๖	๓๒.๘๐	๓๓.๕๓	๓๔.๕๙	๓๔.๙๔	๒๑.๙	๒๒.๐	๒๒.๕	๒๓.๒	๒๓.๔

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมชลประทาน

๒) อุตสาหกรรม

- ภาคอุตสาหกรรมมีบทบาทในเศรษฐกิจภาคเหนือน้อย และมีการขยายตัวลดลง ปี ๒๕๖๓ ภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนในโครงสร้างเศรษฐกิจของภาคร้อยละ ๒๓.๘ และคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔.๙ ของมูลค่าภาคอุตสาหกรรมของประเทศ ในช่วง ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ภาคอุตสาหกรรมของภาคเหนือหดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๐.๔ ต่อปี ลดลงจากที่ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒.๘ ต่อปี ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ นอกจากนี้ พบว่า ผลผลิตภาพแรงงานภาคอุตสาหกรรมสูงกว่าภาคการผลิตอื่น โดยมีผลผลิตภาพแรงงาน ๒๖๐,๓๓๔.๒๐ บาทต่อคน แต่ยังต่ำกว่าผลผลิตภาพแรงงานภาคอุตสาหกรรมของประเทศ ซึ่งเท่ากับ ๕๗๕,๘๘๓.๙๗ บาทต่อคน

- อุตสาหกรรมภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขั้นพื้นฐาน พึ่งพาทรัพยากรในพื้นที่ อาทิ วัตถุดิบทางการเกษตร แร่ดินขาว ไม้แปรรูป และอาศัยแรงงานเป็นหลัก อุตสาหกรรมที่สำคัญของภาคเหนือ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่ม มีสัดส่วนสูงที่สุดและขยายตัวต่อเนื่อง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๖๔.๙ ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร รองลงมาเป็นการผลิตผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ เครื่องแต่งกาย ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะประดิษฐ์ และการผลิตสิ่งทอ

- **นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือเป็นฐานการผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญ**

ในปี ๒๕๖๓ มีโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ๒๓ แห่งในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๓๑.๙ ของโรงงานในนิคมฯ ทำการผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ อาทิ แผงวงจรไฟฟ้า (Integrated Circuit: IC) แผงวงจรพิมพ์ (Print Circuit Board: PCB) ฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ (Hard Disk Drive: HDD) ซึ่งมีความต้องการเพิ่มสูงขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล และอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง หรือ Internet of Things (IoT) ปัจจุบันมีการจ้างงานในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ๒๑,๕๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๑ ของการจ้างงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ อย่างไรก็ตาม การผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือมีบทบาทการผลิตในการเป็นผู้รับจ้างผลิตแบบ OEM อาจมีความเสี่ยงในการย้ายฐานการผลิตไปยังต่างประเทศได้

๓) เศรษฐกิจสร้างสรรค์

- จากการจัดกลุ่มและสาขาอุตสาหกรรมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) ในรูปภาพที่ ๑ สามารถแบ่งประเภทเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของภาคเหนือ ได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ได้แก่ (๑) อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยแบ่งเป็น ๔ กลุ่ม ๑๒ สาขา ได้แก่ กลุ่มรากฐานทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์ (Creative Originals) กลุ่มคอนเทนต์และสื่อสร้างสรรค์ (Creative Content/Media) กลุ่มบริการสร้างสรรค์ (Creative Service) และกลุ่มสินค้าสร้างสรรค์ (Creative Good/Product) และ (๒) กลุ่มบริการสร้างสรรค์ โดยเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง (Related Industries) ที่อยู่ในสาขาบริการ ได้แก่ สาขาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สาขาอาหารไทยซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy) และสาขาการแพทย์แผนไทยที่เชื่อมโยงกับการบริการเชิงสุขภาพ ความงาม และการแพทย์ (Medical and Wellness)

รูปภาพที่ ๑ : การจัดกลุ่มและสาขาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของประเทศไทย

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน)

๓.๑) อุตสาหกรรมสร้างสรรค์

- อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ภาคเหนือมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

โดยช่วง ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๔.๑ ต่อปี ยกเว้นในปี ๒๕๖๓ ที่หดตัวเล็กน้อยร้อยละ ๐.๗ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ที่ส่งผลกระทบต่อภาคบริการและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ อาทิ การแสดงดนตรี ศิลปะ งานฝีมือและหัตถกรรม โดยในปี ๒๕๖๓ มีมูลค่า ๓๐,๑๒๙.๓๑ ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒.๕ ของมูลค่าเศรษฐกิจของภาคเหนือ และจากการแบ่งกลุ่มดังกล่าวพบว่ากลุ่มรากฐานทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์ มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงสุดมากที่สุด มีมูลค่า ๑๘,๒๒๒.๑๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๕ ของมูลค่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ภาคเหนือ ส่วนใหญ่อยู่ในสาขางานฝีมือและหัตถกรรม ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่เหลืออีก ๓ กลุ่ม มีสัดส่วนร้อยละ ๓๙.๕ คิดเป็นมูลค่า ๑๑,๙๐๗.๑๘ ล้านบาท ส่วนใหญ่อยู่ในสาขาแฟชั่น และสาขาซอฟต์แวร์

ตารางที่ ๘ : มูลค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ภาคเหนือ ณ ราคาประจำปี

หน่วย : ล้านบาท

กิจกรรมทางเศรษฐกิจ	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	เฉลี่ยแผนฯ ๑๑ (๒๕๕๕-๒๕๕๙)	เฉลี่ยแผนฯ ๑๒ (๒๕๖๐-๒๕๖๓)
กลุ่ม ๑ รากฐานทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์ (Creative Originals)	๑๐,๐๙๖.๙๑	๑๑,๕๑๐.๔๔	๑๑,๘๖๔.๗๔	๑๔,๒๒๔.๐๙	๑๘,๒๒๒.๑๓	๙,๒๕๗.๕๓	๑๓,๙๕๕.๓๕
กลุ่ม ๒ คอนเทนต์และสื่อสร้างสรรค์ (Creative Content/Media)	๒,๘๑๘.๖๖	๒,๗๖๒.๐๑	๒,๗๗๓.๑๙	๒,๗๖๑.๙๓	๒,๔๙๙.๘๖	๒,๗๙๓.๑๓	๒,๖๙๙.๒๕
กลุ่ม ๓ บริการสร้างสรรค์ (Creative Service)	๓๗๖.๑๑	๓๓๕.๕๓	๓๑๗.๒๕	๓๕๕.๖๔	๓๒๔.๕๘	๒๗๑.๖๓	๓๓๓.๒๕
กลุ่ม ๔ สินค้าสร้างสรรค์ (Creative Good/Product)	๘,๖๑๔.๕๗	๙,๗๙๒.๒๗	๑๐,๕๙๗.๔๐	๑๑,๑๓๕.๔๕	๙,๐๘๒.๗๔	๗,๕๑๗.๐๓	๑๐,๑๕๑.๙๗
ภาคอุตสาหกรรมสร้างสรรค์*	๒๑,๙๐๖.๒๖	๒๔,๔๐๐.๒๕	๒๕,๕๕๒.๕๙	๒๘,๔๗๗.๑๒	๓๐,๑๒๙.๓๑	๑๙,๘๓๙.๓๑	๒๗,๑๓๙.๘๒

ที่มา : ประมวลผลข้อมูลของภาคเหนือ โดยใช้ฐานข้อมูล GRP จากกองบัญชีประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
หมายเหตุ : จำแนกกลุ่มหลัก ๔ กลุ่ม ๑๒ สาขาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยใช้ข้อมูลอ้างอิงจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน)

ตารางที่ ๙ : อัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ภาคเหนือ แบบปริมาณลูกโซ่

หน่วย : ร้อยละ

กิจกรรมทางเศรษฐกิจ	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	เฉลี่ยแผนฯ ๑๑ (๒๕๕๕-๒๕๕๙)	เฉลี่ยแผนฯ ๑๒ (๒๕๖๐-๒๕๖๓)
กลุ่ม ๑ รากฐานทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์ (Creative Originals)	๑๓.๙	๑๔.๓	๔.๘	๑๗.๙	๑๖.๙	๐.๐	๑๓.๕
กลุ่ม ๒ คอนเทนต์และสื่อสร้างสรรค์ (Creative Content/Media)	๔.๖	-๓.๐	-๐.๔	-๑.๕	-๘.๕	๓.๗	-๓.๔
กลุ่ม ๓ บริการสร้างสรรค์ (Creative Service)	๒๘.๑	-๑๐.๔	-๖.๙	๗.๒	-๖.๐	๗.๕	-๔.๐
กลุ่ม ๔ สินค้าสร้างสรรค์ (Creative Good/Product)	-๒.๖	๐.๒	๔.๕	๑.๔	-๑๗.๙	๐.๔	-๓.๐
ภาคอุตสาหกรรมสร้างสรรค์*	๔.๖	๕.๑	๓.๙	๘.๒	-๐.๗	๐.๕	๔.๑

ที่มา : ประมวลผลข้อมูลของภาคเหนือ โดยใช้ฐานข้อมูล GRP จากกองบัญชีประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
หมายเหตุ : จำแนกกลุ่มหลัก ๔ กลุ่ม ๑๒ สาขาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยใช้ข้อมูลอ้างอิงจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน)

• พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC - Creative Lanna) ใน ๔ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และเชียงราย มีสัดส่วนมูลค่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ร้อยละ ๕๑.๓ ของมูลค่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของภาค และหากพิจารณารายจังหวัดในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ พบว่าจังหวัดลำพูน มีสัดส่วนมูลค่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๔ ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มรากฐานทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์และกลุ่มสินค้าสร้างสรรค์โดยเชื่อมโยงในด้านการผลิตเสื้อผ้า แฟชั่น และสิ่งทอ ซึ่งเป็นฐานการผลิตในพื้นที่ จังหวัดที่มีสัดส่วนมูลค่ารองลงมาคือเชียงใหม่ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖ ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มรากฐานทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์และเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายของกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในพื้นที่ สำหรับจังหวัดเชียงรายและลำปาง มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ ๔.๗ และ ๔.๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๐ : ค่าเฉลี่ยรายปีมูลค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC - Creative Lanna) ณ ราคาประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓

หน่วย : ล้านบาท

มูลค่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์	เชียงใหม่	ลำพูน	ลำปาง	เชียงราย	ผลรวม	สัดส่วน (ร้อยละ)
กลุ่ม ๑ รากฐานทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์ (Creative Originals)	๒,๕๖๒.๑๕	๘,๐๕๓.๑๘	๖๒๐.๐๔	๔๔๔.๕๐	๑๑,๖๗๙.๘๖	๗๕.๖
กลุ่ม ๒ คอนเทนต์และสื่อสร้างสรรค์ (Creative Content/Media)	๑,๕๘๕.๔๔	๔๘.๙๗	๓๕.๘๕	๑๖๐.๗๕	๑,๘๓๑.๐๑	๑๑.๘
กลุ่ม ๓ บริการสร้างสรรค์ (Creative Service)	๑๘๐.๗๕	๓.๓๓	๑๑.๑๘	๖๔.๔๗	๒๕๙.๗๓	๑.๗
กลุ่ม ๔ สินค้าสร้างสรรค์ (Creative Good/Product)	๒๔๘.๒๓	๑,๓๘๕.๐๗	๐.๐๓	๕๖.๕๕	๑,๖๘๙.๘๘	๑๐.๙
ผลรวมมูลค่าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์	๔,๕๗๖.๕๙	๙,๔๙๐.๕๔	๖๖๗.๑๐	๗๒๖.๒๗	๑๕,๔๖๐.๔๗	๑๐๐.๐๐
สัดส่วนในพื้นที่ NEC-Creative Lanna (ร้อยละ)	๒๙.๖	๖๑.๔	๔.๓	๔.๗	๑๐๐.๐๐	

ที่มา : ประมวลผลข้อมูลของภาคเหนือ โดยใช้ฐานข้อมูล GRP จากกองบัญชีประชาชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
หมายเหตุ : จำแนกกลุ่มหลัก ๔ กลุ่ม ๑๒ สาขาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยใช้ข้อมูลอ้างอิงจากสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน)

• กลุ่มรากฐานทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์ (Creative Originals) มีสัดส่วนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์สูงที่สุดในพื้นที่ NEC - Creative Lanna คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๖ ส่วนใหญ่อยู่ในสาขา งานฝีมือและหัตถกรรม (ผลิตภัณฑ์ไม้ เฟอร์นิเจอร์ สิ่งทอ และอื่น ๆ) และสาขาศิลปะการแสดง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัฒนธรรมและภูมิปัญญาล้านนาในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจท้องถิ่น และชุมชน รองลงมาเป็นกลุ่มคอนเทนต์และสื่อสร้างสรรค์ (Creative Content/Media) คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๘ ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภค และห่วงโซ่คุณค่าที่หลากหลายของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ โดยการใช้เทคโนโลยี สื่อ คอนเทนต์ และบริการสร้างสรรค์ในการสร้างมูลค่าและตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค มากขึ้น และร้อยละ ๑๐.๙ เป็นกลุ่มสินค้าสร้างสรรค์ (Creative Goods) ในสาขาแฟชั่น อีกร้อยละ ๑.๗ เป็นกลุ่มบริการสร้างสรรค์ (Creative Services) อาทิ โฆษณา ออกแบบ และสถาปัตยกรรม

๓.๒) บริการสร้างสรรค์

- ภาคเหนือมีศักยภาพในการพัฒนาสาขาการแพทย์แผนไทย ที่เชื่อมโยงไปสู่การบริการเชิงสุขภาพ ความงาม และการแพทย์ (Medical and Wellness) และสามารถต่อเนื่องไปยังอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการอื่นของภาคได้ โดยภาคเหนือเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางและขยายไปยังพื้นที่โดยรอบ มีความพร้อมในด้านภูมิปัญญา องค์ความรู้ การวิจัยและนวัตกรรมในการพัฒนาในเชิงการแพทย์ อาทิ การทำทันตกรรมเสริมความงาม การตรวจร่างกาย และการส่งเสริมสุขภาพ อาทิ การนวด สปา อาบน้ำแร่หรือน้ำพุร้อน การใช้สมุนไพรเพื่อสุขภาพ ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติบำบัด ด้วยศักยภาพของพื้นที่ที่มีความสามารถในการแข่งขัน มีสถานพยาบาล สถานบริการทางการแพทย์ และสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องได้มาตรฐานระดับสากล พร้อมทั้งเป็นที่ยอมรับแก่ผู้รับบริการทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ และบุคลิกของคนภาคเหนือที่มีจิตใจอ่อนโยนซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนที่เอื้อต่อการให้บริการ

- ปี ๒๕๖๓ สาขาบริการสุขภาพในภาคเอกชนของภาคเหนือ มีมูลค่า ๑๕,๘๐๗ ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๓ จากปีก่อน โดยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๕.๘ ต่อปี จะเห็นได้ว่าสาขาบริการสุขภาพในภาคเอกชน มีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับภาคบริการอื่น และภาคบริการในภาพรวมในปี ๒๕๖๓ หดตัวที่ร้อยละ ๓.๐

- สาขาอาหารไทยเป็นสาขาหนึ่งที่สำคัญของการสร้างสรรค์เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว กลุ่มสาขาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และภาคการผลิตอื่นตลอดห่วงโซ่อุปทาน อาทิ อาหารกับงานหัตถกรรมหรือการใช้ศิลปะการออกแบบอาหาร ภาชนะบรรจุอาหาร เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในการบริโภค รวมทั้งอาหารเป็นปัจจัยสี่จึงสามารถสร้างการรับรู้ ความเข้าใจได้ง่าย และกระตุ้นให้ผู้ประกอบการเห็นถึงความต้องการใหม่ของผู้บริโภคซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ ตลอดจนภาคเหนือมีวัฒนธรรมการกินที่เป็นเอกลักษณ์ และมีวัตถุดิบที่หลากหลาย ทั้งพืชพรรณ ปศุสัตว์ และสมุนไพร ในการสร้างมูลค่าและสามารถเชื่อมโยงไปยังภาคการผลิตอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะภาคการเกษตรที่เป็นเศรษฐกิจหลักของท้องถิ่นและชุมชน

- สาขาการท่องเที่ยววัฒนธรรมในพื้นที่ภาคเหนือมีศักยภาพอย่างมาก เนื่องจากเป็นแหล่งรวมอารยธรรมและมรดกโลกของประเทศ เช่น พื้นที่อารยธรรมล้านนา อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร รวมทั้งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ มีแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวัตถุสิ่งของ ภูมิปัญญา จิตวิญญาณ และประวัติศาสตร์ ทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ซึ่งสามารถพัฒนาโดยใช้แนวทางการสร้างสรรค์ และเชื่อมโยงไปยังกลุ่มท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของภาคเหนือได้

๔) การค้าชายแดนและผ่านแดน

- ภาพรวมการค้าชายแดนและผ่านแดนภาคเหนือชะลอตัว โดยมูลค่าการค้าผ่านด่านชายแดนภาคเหนือในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๖.๐ ต่อปี ต่ำกว่าอัตราการขยายตัวเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ที่ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๒๓.๑ ต่อปี เป็นผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ที่ทำให้เกิดข้อจำกัดในการขนส่งสินค้าผ่านด่านชายแดน รวมทั้งการแข็งค่าของค่าเงินบาท และความล่าช้าในการตรวจอนุมัติหนังสือรับรองที่ยื่นขอใช้สิทธิลดหย่อนภาษีศุลกากรของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

• มูลค่าการค้าชายแดนและผ่านแดนส่วนใหญ่มาจากการค้ากับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ภาคเหนือเป็นประตูการค้ากับประเทศคู่ค้า ๓ ประเทศ ในปี ๒๕๖๔ ส่วนใหญ่เป็นการค้ากับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร้อยละ ๖๑.๙ ของมูลค่าการค้าชายแดนของภาค โดยผ่านด่านแม่สอด จังหวัดตากเป็นหลัก รองลงมาเป็นมูลค่าการค้ากับสาธารณรัฐประชาชนจีนตอนใต้ โดยมีสัดส่วนร้อยละ ๒๐.๕ ในขณะที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีสัดส่วนการค้ากับเพียงร้อยละ ๑๗.๕ ลดลงมากเมื่อเทียบกับปี ๒๕๕๙ ที่มีสัดส่วนร้อยละ ๒๕.๕

• การขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนภาคเหนือยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ภาคเหนือมีเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ๒ พื้นที่ ได้แก่ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนที่จังหวัดตาก และจังหวัดเชียงราย ในปี ๒๕๖๒ มูลค่าการลงทุนในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของภาคเหนือ เท่ากับ ๑๔.๘๐ ล้านบาท ลดลงจาก ๔,๖๐๗.๗๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๙ เนื่องจากยังไม่สามารถดึงดูดอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ให้มาลงทุนในพื้นที่ได้ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนภาคเหนือจึงเป็นเพียงทางผ่านของสินค้าเท่านั้น ถึงแม้จะมีปัจจัยสนับสนุนด้านโครงข่ายโลจิสติกส์ที่มีศักยภาพ อาทิ เส้นทาง R3a ที่เชื่อมไปสู่สาธารณรัฐประชาชนจีนตอนใต้ และเส้นทางขนส่งผ่านสะพานมิตรภาพไทย - พม่า แห่งที่ ๒ ที่สามารถเชื่อมกับโครงข่ายโลจิสติกส์ภายในประเทศไปยังอนุภูมิภาคได้

ตารางที่ ๑๑ : มูลค่าการค้าผ่านด่านศุลกากรชายแดนภาคเหนือ และอัตราการขยายตัว

หน่วย : ล้านบาท/ร้อยละ

มูลค่าการค้า	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	เฉลี่ยระยะแผนฯ ๑๑ (๒๕๕๕-๒๕๕๙)	เฉลี่ยระยะแผนฯ ๑๒ (๒๕๖๐-๒๕๖๓)
ส่งออก	๑๒๐,๗๑๐.๖๑ -๒.๑	๑๒๒,๘๙๐.๖๘ ๑.๘	๑๑๗,๗๙๓.๔๖ -๔.๑	๑๐๔,๐๐๐.๓๑ -๑๑.๗	๑๓๗,๖๒๓.๑๕ ๓๒.๓		๒๐.๕ ๓.๒
นำเข้า	๓๓๓,๗๗๖.๗๓ ๑๗.๔	๓๘๘,๓๔๘.๑๒ ๑๓.๕	๔๐,๖๕๔.๒๐ ๖.๐	๔๒,๖๕๑.๔๗ ๔.๙	๕๗,๕๒๕.๖๒ ๓๔.๙		๔๘.๗ ๑๕.๓
ดุลการค้า	๘๖,๙๓๓.๘๘ -๘.๐	๘๕,๕๕๒.๕๖ -๒.๘	๗๗,๑๓๙.๒๗ -๘.๘	๖๑,๓๔๘.๘๔ -๒๐.๕	๘๐,๐๙๗.๕๓ ๓๐.๖		๑๗.๓ -๑.๙
มูลค่ารวม	๑๕๕,๔๘๗.๓๔ ๑.๖	๑๖๑,๒๓๘.๘๐ ๔.๔	๑๕๘,๔๔๗.๖๖ -๑.๗	๑๔๖,๖๕๑.๗๘ -๗.๔	๑๙๕,๑๔๘.๗๖ ๓๓.๑		๒๓.๑ ๖.๐

ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ

ตารางที่ ๑๒ : มูลค่าและสัดส่วนการค้าผ่านด่านศุลกากรชายแดนภาคเหนือ

หน่วย : ล้านบาท/ร้อยละ

มูลค่าการค้า	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
ส่งออก	๑๒๐,๗๑๐.๖๑ ๗๘.๑	๑๒๒,๘๙๐.๖๘ ๗๖.๒	๑๑๗,๗๙๓.๔๖ ๗๔.๓	๑๐๔,๐๐๐.๓๑ ๗๐.๙	๑๓๗,๖๒๓.๑๕ ๗๐.๕
นำเข้า	๓๓๓,๗๗๖.๗๓ ๒๙.๑	๓๘๘,๓๔๘.๑๒ ๒๓.๘	๔๐,๖๕๔.๒๐ ๒๕.๗	๔๒,๖๕๑.๔๗ ๒๙.๑	๕๗,๕๒๕.๖๒ ๒๙.๕
ดุลการค้า	๘๖,๙๓๓.๘๘	๘๕,๕๕๒.๕๖	๗๗,๑๓๙.๒๗	๖๑,๓๔๘.๘๔	๘๐,๐๙๗.๕๓
มูลค่ารวม	๑๕๕,๔๘๗.๓๔	๑๖๑,๒๓๘.๘๐	๑๕๘,๔๔๗.๖๖	๑๔๖,๖๕๑.๗๘	๑๙๕,๑๔๘.๗๖

ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ

ตารางที่ ๑๓ : มูลค่าการค้าชายแดนภาคเหนือจำแนกตามประเทศคู่ค้า โครงสร้าง และอัตราการขยายตัว

หน่วย : ล้านบาท/ร้อยละ

ประเทศคู่ค้า		๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	อัตราการขยายตัวเฉลี่ย ระยะแผนฯ ๑๑ (๒๕๕๕-๒๕๕๙)	อัตราการขยายตัวเฉลี่ย ระยะแผนฯ ๑๒ (๒๕๖๐-๒๕๖๔)
สาธารณรัฐ แห่งสหภาพ เมียนมา	ส่งออก	๘๗,๙๔๐.๔๔	๘๗,๖๔๓.๓๐	๘๒,๗๐๑.๗๒	๗๔,๙๘๔.๔๑	๙๖,๖๑๙.๕๑	๒๓.๔	๑.๖
	นำเข้า	๕,๖๕๗.๓๒	๗,๑๘๗.๘๘	๑๐,๐๕๒.๒๖	๑๒,๔๘๕.๙๙	๒๔,๒๑๑.๒๐	๔๐.๖	๔๐.๔
	มูลค่า	๙๓,๕๙๗.๗๖	๙๔,๘๓๑.๑๘	๙๒,๗๕๓.๙๘	๘๗,๔๗๐.๔๐	๑๒๐,๘๓๐.๗๑	๒๓.๙	๕.๔
	สัดส่วน	๖๐.๖	๕๘.๘	๕๘.๕	๕๙.๖	๖๑.๙		
สาธารณรัฐ ประชาธิปไตย ประชาชนลาว	ส่งออก	๒๐,๔๗๙.๗๗	๒๑,๙๓๘.๙๔	๑๕,๑๐๑.๑๓	๑๑,๓๙๘.๘๗	๑๐,๔๖๕.๕๒	๑๙.๙	-๑๒.๗
	นำเข้า	๒๐,๙๕๑.๕๓	๒๔,๔๘๕.๒๕	๒๓,๐๔๓.๓๑	๒๑,๓๘๓.๕๔	๒๓,๗๗๓.๐๐	๓๗๘.๕	๗.๘
	มูลค่า	๔๑,๔๓๑.๓๐	๔๖,๔๒๔.๑๙	๓๘,๑๔๔.๔๕	๓๒,๗๘๒.๔๑	๓๔,๒๓๘.๕๒	๓๑.๓	-๑.๗
	สัดส่วน	๒๖.๘	๒๘.๘	๒๔.๑	๒๒.๔	๑๗.๕		
สาธารณรัฐ ประชาชนจีน ตอนใต้	ส่งออก	๑๒,๒๙๐.๔๐	๑๓,๓๐๘.๔๔	๑๙,๙๙๐.๖๑	๑๗,๖๑๗.๐๓	๓๐,๕๓๘.๑๒	๓.๖	๓๓.๖
	นำเข้า	๗,๑๖๗.๘๘	๖,๖๗๔.๙๙	๗,๕๕๘.๖๒	๘,๗๘๑.๙๔	๙,๕๕๑.๔๑	๒๐.๓	๖.๗
	มูลค่า	๑๙,๔๕๘.๒๘	๑๙,๙๘๓.๔๓	๒๗,๕๔๙.๒๓	๒๖,๓๙๘.๙๗	๔๐,๐๘๙.๕๓	๘.๙	๒๓.๐
	สัดส่วน	๑๒.๖	๑๒.๔	๑๗.๔	๑๘.๐	๒๐.๕		
รวม ๓ ประเทศ	ส่งออก	๑๒๐,๗๑๐.๖๑	๑๒๒,๘๙๐.๖๘	๑๑๗,๗๙๓.๔๖	๑๐๔,๐๐๐.๓๑	๑๓๗,๖๒๓.๑๕	๒๐.๕	๓.๒
	นำเข้า	๓๓,๗๗๖.๗๓	๓๘,๓๔๘.๑๒	๔๐,๖๕๔.๒๐	๔๒,๖๕๑.๔๗	๕๗,๕๒๕.๖๒	๔๘.๗	๑๕.๔
	มูลค่า	๑๕๔,๔๘๗.๓๔	๑๖๑,๒๓๘.๘๐	๑๕๘,๔๔๗.๖๖	๑๔๖,๖๕๑.๗๘	๑๙๕,๑๔๘.๗๖	๒๓.๑	๖.๐

ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ

๕) การท่องเที่ยว

● สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ต่อเนื่องจากปี ๒๕๖๓ ส่งผลให้ผลการท่องเที่ยวภาคเหนือหดตัวต่อเนื่อง โดยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้หดตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑๓.๔ และ ๑๖.๒ ต่อปี ตามลำดับ สำหรับปี ๒๕๖๔ รายได้จากการท่องเที่ยวลดลงถึงร้อยละ ๕๐.๘ แต่หดตัวน้อยกว่ารายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศที่ลดลงร้อยละ ๖๙.๖ ส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงร้อยละ ๓๘.๖ โดยสัดส่วนนักท่องเที่ยวของภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยมากกว่าร้อยละ ๙๙.๐ และเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติเพียงร้อยละ ๑.๐ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ อย่างต่อเนื่อง และการเดินทางระหว่างประเทศอยู่ภายใต้มาตรการผ่อนคลายเป็นพิเศษสำหรับผู้เดินทางบางกลุ่ม อีกทั้งผู้เดินทางทุกคนต้องเข้ารับการกักกันโรคตามระยะเวลาและพื้นที่ที่กำหนด จึงทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติต่ำกว่าระดับปกติมาก ซึ่งหากเปรียบเทียบในปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒ (เนื่องจากปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ เป็นปีที่มีสถานการณ์ไม่ปกติ) สัดส่วนนักท่องเที่ยวของภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยมากกว่าร้อยละ ๘๕.๒ สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติร้อยละ ๑๔.๘ มาจากยุโรปและสหรัฐอเมริกา และร้อยละ ๓๐.๒ เป็นนักท่องเที่ยวจีน ปัจจุบันพบว่าพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไปเป็นการท่องเที่ยวแบบ New Normal ที่ให้ความสำคัญกับสุขอนามัยในสถานบริการและแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น การท่องเที่ยวเป็นห้วงขณะลดลง ปรับเปลี่ยนเป็นการท่องเที่ยวเป็นกลุ่มขนาดเล็กที่มีความต้องการเฉพาะเจาะจง การเดินทางด้วยตนเอง และการท่องเที่ยวระยะใกล้ที่เน้นการเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว

• การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับระดับประเทศ ในปี ๒๕๖๒ ค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวภาคเหนือเท่ากับ ๒,๗๒๗.๗๒ บาทต่อคนต่อวัน ต่ำกว่าค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวระดับประเทศที่เท่ากับ ๓,๘๘๑.๗๐ บาทต่อคนต่อวัน สำหรับระยะเวลาพำนักมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยปี ๒๕๖๒ มีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย ๒.๓๘ วัน ลดลงจาก ๒.๔๔ วัน ในปี ๒๕๕๙ สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการลดลงของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีค่าใช้จ่ายต่อทริปสูง ประกอบกับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวยังไม่มีความหลากหลายมาตรฐานระดับสากล และรูปแบบความเชื่อมโยงของกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวยังมีน้อย ไม่สามารถจูงใจให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายและพักอยู่ในพื้นที่เป็นระยะเวลานาน

ตารางที่ ๑๔ : จำนวนนักท่องเที่ยว รายได้ และอัตราการขยายตัว

รายการ	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	เฉลี่ยแผนฯ ๑๑ (๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)	เฉลี่ยแผนฯ ๑๒ (๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)
นักท่องเที่ยว							
จำนวน (ล้านคน)	๓๓.๘๒	๓๕.๓๕	๓๖.๐๑	๒๐.๓๐	๑๒.๔๗	๒๗.๑๖	๒๗.๖๐
สัดส่วนต่อประเทศ	๑๑.๗	๑๑.๗	๑๑.๗	๑๔.๘	๑๗.๑	๑๑.๗	๑๑.๗
อัตราการขยายตัว	๘.๙	๔.๕	๑.๙	-๔๓.๖	-๓๘.๖	๑๑.๐	-๑๓.๔
รายได้							
มูลค่า (ล้านบาท)	๑๗๕,๔๕๔.๒๒	๑๙๐,๔๑๐.๘๔	๑๙๕,๓๓๙.๖๗	๙๓,๙๗๙.๒๗	๔๖,๒๒๑.๐๐	๑๓๐,๙๓๑.๓๘	๑๔๐,๒๘๑.๐๐
สัดส่วนต่อประเทศ	๗.๑	๗.๑	๗.๒	๑๑.๙	๑๙.๒	๗.๘	๗.๑
อัตราการขยายตัว	๑๐.๕	๘.๕	๒.๖	-๕๒.๐	-๕๐.๘	๑๕.๑	-๑๖.๒
วันพักเฉลี่ย (วัน)	๒.๔๔	๒.๔๓	๒.๓๘	N/A	N/A	๒.๕๙	๒.๔๒
ค่าใช้จ่ายต่อหัว (บาท)	๒,๕๓๕.๙๘	๒,๖๕๒.๒๔	๒,๗๒๗.๗๒	N/A	N/A	๒,๒๓๘.๒๑	๒,๖๓๘.๖๕
อัตราการขยายตัว ของค่าใช้จ่ายต่อหัว	๔.๔	๔.๖	๒.๘	N/A	N/A	๔.๒	๓.๙

ที่มา : กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ตารางที่ ๑๕ : จำนวนนักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยว จำแนกตามกลุ่มจังหวัด

รายการ	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	เฉลี่ย ๕ ปี (๒๕๕๕-๒๕๕๙)	เฉลี่ย ๕ ปี (๒๕๖๐-๒๕๖๔)
ภาคเหนือตอนบน ๑							
จำนวน (ล้านคน)	๑๓.๗๐	๑๔.๔๕	๑๔.๘๓	๘.๑๓	๕.๒๑	๑๐.๗๗	๑๑.๒๖
มูลค่า (ล้านบาท)	๑๐๘,๙๘๓.๔๐	๑๑๘,๖๙๐.๙๕	๑๒๒,๐๐๘.๓๘	๕๕,๕๘๓.๔๑	๒๖,๗๓๐.๐๐	๗๘,๙๓๙.๗๕	๘๖,๓๙๙.๒๓
สัดส่วนต่อภาค	๖๒.๑	๖๒.๓	๖๒.๕	๕๙.๑	๕๗.๘	๖๐.๓	๖๑.๖
อัตราการขยายตัว	๑๐.๗	๘.๙	๒.๘	-๕๔.๔	-๕๑.๙๑	๑๖.๒	-๑๖.๘
ภาคเหนือตอนบน ๒							
จำนวน (ล้านคน)	๕.๗๙	๖.๑๓	๖.๒๑	๓.๗๔	๒.๖๒	๔.๘๗	๔.๙๐
มูลค่า (ล้านบาท)	๓๑,๓๗๖.๖๙	๓๔,๔๐๘.๓๙	๓๕,๑๗๙.๔๗	๑๘,๓๒๓.๐๓	๑๐,๑๘๕.๐๐	๒๕,๓๒๘.๗๓	๒๕,๘๙๔.๕๒
สัดส่วนต่อภาค	๑๗.๙	๑๘.๑	๑๘.๐	๑๙.๕	๒๒.๐	๑๙.๔	๑๘.๕
อัตราการขยายตัว	๑๐.๒	๙.๗	๒.๒	-๔๗.๙	-๔๔.๔	๑๒.๓	-๑๔.๐
ภาคเหนือตอนล่าง ๑							
จำนวน (ล้านคน)	๑๐.๐๙	๑๐.๔๑	๑๐.๖๐	๕.๙๙	๓.๑๐	๘.๓๘	๘.๐๔
มูลค่า (ล้านบาท)	๒๗,๑๙๑.๗๓	๒๘,๙๒๗.๘๔	๒๙,๖๕๗.๐๗	๑๕,๖๒๙.๖๔	๖,๗๖๗.๐๐	๒๑,๓๑๑.๓๒	๒๑,๖๓๔.๖๖
สัดส่วนต่อภาค	๑๕.๕	๑๕.๒	๑๕.๒	๑๖.๖	๑๔.๖๔	๑๖.๓	๑๕.๔
อัตราการขยายตัว	๙.๙	๖.๔	๒.๕	-๔๗.๓	-๕๖.๗	๑๓.๙	-๑๗.๐
ภาคเหนือตอนล่าง ๒							
จำนวน (ล้านคน)	๔.๒๔	๔.๓๕	๔.๓๘	๒.๔๔	๑.๕๓	๓.๑๓	๓.๓๙
มูลค่า (ล้านบาท)	๗,๙๐๒.๔๐	๘,๓๘๓.๖๖	๘,๔๙๔.๗๕	๔,๔๔๓.๑๙	๒,๕๓๙.๐๐	๕,๓๕๑.๕๘	๖,๓๕๒.๖๐
สัดส่วนต่อภาค	๔.๕	๔.๐	๔.๓	๔.๗	๕.๕	๔.๑	๔.๕
อัตราการขยายตัว	๑๑.๓	๖.๑	๑.๓	-๔๗.๗	-๕๒.๙	๒๑.๙	-๑๔.๔

ที่มา : กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๒.๑.๓ เศรษฐกิจระดับครัวเรือน

๑) รายได้เฉลี่ยครัวเรือนของภาคเหนือต่ำกว่าระดับประเทศมาก โดยในปี ๒๕๖๔ ภาคเหนือมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือน ๒๐,๙๙๕ บาทต่อเดือน ต่ำกว่าระดับประเทศที่ ๒๗,๓๕๒ บาทต่อเดือน จังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนสูงที่สุดของภาค คือ จังหวัดเพชรบูรณ์ ๒๖,๑๕๑ บาทต่อเดือน และจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำที่สุด คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ๑๕,๔๙๖ บาทต่อเดือน

๒) หนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนของภาคเหนือสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ในปี ๒๕๖๔ ภาคเหนือมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ๒๐๖,๕๔๔ บาท ต่ำกว่าระดับของประเทศที่ ๒๐๒,๙๔๗ บาท จังหวัดที่มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงที่สุดของภาค คือ จังหวัดพิจิตร ๓๑๖,๘๕๙ บาท รองลงมาคือ จังหวัดเพชรบูรณ์ ๓๐๙,๑๘๐ บาท และจังหวัดที่มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำที่สุดในภาคคือ จังหวัดเชียงราย ๑๐๓,๑๖๕ บาท

๒.๒ ด้านสังคม

๒.๒.๑ ประชากร

๑) ประชากรของภาคลดลง ปี ๒๕๖๓ มีจำนวนประชากร ๑๒.๐๓ ล้านคน หรือร้อยละ ๑๘.๒ ของประเทศ ลดลงจาก ๑๒.๐๘ ล้านคน ในปี ๒๕๕๙ และมีอัตราการลดลงของประชากรในช่วงปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓ เฉลี่ยร้อยละ ๐.๑ โดยจังหวัดเชียงใหม่ มีประชากรมากที่สุด ๑.๗๘ ล้านคน รองลงมาคือ จังหวัดเชียงราย มีประชากร ๑.๒๙ ล้านคน และจังหวัดนครสวรรค์ มีประชากร ๑.๐๔ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘ ๑๐.๘ และ ๘.๖ ของประชากรภาค ตามลำดับ

๒) ภาคเหนือเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์เร็วกว่าระดับประเทศ โครงสร้างประชากรของภาคเหนือเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ โดยในปี ๒๕๖๓ มีสัดส่วนประชากรสูงอายุร้อยละ ๒๓.๗ ซึ่งสูงกว่าร้อยละ ๑๘.๑ ของสัดส่วนผู้สูงอายุระดับประเทศ โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๙.๕ ในปี ๒๕๕๙ เป็นผลให้ประชากรวัยแรงงานต้องรับภาระในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น จากประชากรวัยแรงงาน ๓.๓ คน ดูแลผู้สูงอายุ ๑ คน ในปี ๒๕๕๙ เป็นประชากรวัยแรงงาน ๒.๕ คน ดูแลผู้สูงอายุ ๑ คน ในปี ๒๕๖๓ ทั้งนี้ ผู้สูงอายุในภาคมีแนวโน้มทำงานเพิ่มมากขึ้น ในปี ๒๕๖๓ มีผู้สูงอายุที่ทำงานจำนวน ๑.๑๓ ล้านคน เพิ่มขึ้นจาก ๐.๙๓ ล้านคน ในปี ๒๕๕๙

๓) ประชากรเมืองลดลง ปี ๒๕๖๓ ภาคเหนือมีประชากรเมือง ๓.๒๕ ล้านคน ลดลงในอัตราร้อยละ ๐.๖๘ จาก ๓.๒๗ ล้านคน ในปี ๒๕๕๙ โดยจังหวัดกำแพงเพชรมีอัตราการเพิ่มของประชากรเมืองในช่วงปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓ มากที่สุด ร้อยละ ๖.๗ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่และตาก มีอัตราการเพิ่มของประชากรเมืองร้อยละ ๒.๗ และ ๒.๒ ตามลำดับ เนื่องจากเป็นเมืองที่มีการกระจุกตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจสูง

ตารางที่ ๑๖ : ประชากรภาคเหนือ

รายการ	ปี				
	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
จำนวนประชากร (ล้านคน) ^๑	๑๒.๐๘	๑๒.๐๙	๑๒.๑๒	๑๒.๑๒	๑๒.๐๓
โครงสร้างประชากร (ร้อยละ) ^๒					
กลุ่ม ๐ - ๑๔ ปี	๑๗.๑	๑๖.๗	๑๖.๒	๑๖.๕	๑๖.๒
กลุ่ม ๑๕ - ๕๙ ปี	๖๓.๔	๖๒.๙	๖๒.๙	๖๐.๗	๖๐.๑
กลุ่ม ๖๐+	๑๙.๕	๒๐.๒	๒๐.๙	๒๑.๗	๒๓.๗
จำนวนประชากรเมือง (ล้านคน) ^๑	๓.๒๗	๓.๒๙	๓.๒๙	๓.๒๘	๓.๒๕

ที่มา : ^๑ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

^๒ การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๘๓ (ฉบับปรับปรุง) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๒.๒ แรงงาน

๑) แรงงานมีการศึกษาสูงขึ้น แต่ผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษายังมีน้อย ปี ๒๕๖๓ มีผู้มีงานทำ ๖.๐๗ ล้านคน มีแรงงานที่มีความรู้ระดับประถมศึกษาร้อยละ ๔๔.๙ ลดจากร้อยละ ๔๘.๔ ในปี ๒๕๕๙ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ ๑๔.๘ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๓.๙ ในปี ๒๕๕๙ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ ๑๒.๕ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๑.๕ ในปี ๒๕๕๙ และระดับอุดมศึกษา ร้อยละ ๑๓.๓ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๑๑.๘ ในปี ๒๕๕๙ ซึ่งร้อยละ ๔๖.๕ ของผู้มีงานทำอยู่ในภาคบริการ

๒) ผลผลิตภาพแรงงานของภาคมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยในปี ๒๕๖๓ ผลผลิตภาพแรงงานรวมของภาค เท่ากับ ๑๐๕,๓๕๕.๒๑ บาทต่อคน เพิ่มขึ้นจาก ๑๐๒,๐๘๔.๙๔ บาทต่อคน ในปี ๒๕๕๙ เป็นผลจากการดำเนินการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ ๑๗ : ผู้มีงานทำจำแนกตามระดับการศึกษา

หน่วย : พันคน

ปี	ผู้มีงานทำ	ไม่มีการศึกษา	ประถมศึกษาและต่ำกว่า	มัธยมต้น	มัธยมปลาย (สายสามัญ)	อาชีวศึกษา	วิชาชีพชั้นสูง	อุดมศึกษา	อื่นๆ
๒๕๕๙	๖,๓๑๐.๙๐ (๑๐๐)	๔๒๙.๓๐ (๖.๘)	๓,๐๕๒.๓๐ (๔๘.๔)	๘๗๗.๓๐ (๑๓.๙)	๗๒๘.๓ (๑๑.๕)	๑๘๑.๙๐ (๒.๙)	๒๗๘.๘๐ (๔.๔)	๗๔๖.๒๐ (๑๑.๘)	๑๖.๘๐ (๐.๓)
๒๕๖๐	๖,๒๒๐.๙๐ (๑๐๐)	๔๑๓.๘๐ (๖.๗)	๒,๙๕๓.๒๐ (๔๗.๕)	๘๗๗.๖๐ (๑๔.๑)	๗๒๖.๑๐ (๑๑.๗)	๑๗๗.๔๐ (๒.๙)	๒๘๙.๖๐ (๔.๗)	๗๕๗.๕๐ (๑๒.๒)	๒๕.๗๐ (๐.๔)
๒๕๖๑	๖,๒๗๐.๘๐ (๑๐๐)	๔๓๙.๕๐ (๖.๙)	๒,๙๖๖.๒๐ (๔๖.๗)	๘๙๗.๓๐ (๑๔.๓)	๗๕๓.๑๐ (๑๒.๐)	๑๗๙.๕๐ (๒.๙)	๓๐๖.๐๐ (๔.๙)	๗๕๙.๓๐ (๑๒.๑)	๑๔.๙๐ (๐.๒)
๒๕๖๒	๖,๑๕๑.๐๐ (๑๐๐)	๓๙๑.๖๐ (๖.๔)	๒,๘๒๒.๒๐ (๔๕.๙)	๙๑๔.๐๐ (๑๔.๙)	๗๔๘.๒๐ (๑๒.๒)	๑๘๐.๔๐ (๒.๙)	๓๑๖.๔๐ (๕.๑)	๗๗๑.๓๐ (๑๒.๕)	๑๘.๑๐ (๐.๓)
๒๕๖๓	๖,๐๖๘.๗๐ (๑๐๐)	๓๒๕.๙๐ (๕.๔)	๒,๗๒๓.๙๐ (๔๕.๙)	๘๙๖.๘๐ (๑๔.๘)	๗๕๗.๗๐ (๑๒.๕)	๑๘๙.๕๐ (๓.๑)	๓๕๑.๔๐ (๕.๘)	๘๐๖.๕๐ (๑๓.๓)	๑๖.๖๐ (๐.๓)

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ร้อยละ

๒.๒.๓ การศึกษา

๑) ประชาชนสามารถเข้าถึงการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ยกเว้นพื้นที่ห่างไกล โดยในปี ๒๕๖๓ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรภาคเหนือวัย ๑๕ - ๕๙ ปี เท่ากับ ๙.๑๘ ปี เพิ่มขึ้นจาก ๘.๕๙ ปี ในปี ๒๕๕๙ แต่ยังคงต่ำกว่าระดับประเทศที่ปีการศึกษาเฉลี่ย เท่ากับ ๙.๘๖ ปี อย่างไรก็ตาม พบว่าในพื้นที่ห่างไกลยังมีปัญหาในการเข้าถึงการศึกษา ซึ่งเชื่อมโยงกับความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ เชิงรายได้ และทางดิจิทัล (Digital Divide) โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอน และตาก มีปีการศึกษาเฉลี่ยที่ต่ำสุดของภาคเหนือ เท่ากับ ๗.๒๐ ปี และ ๗.๙๙ ปี ตามลำดับ

๒) การส่งเสริมสะเต็มศึกษา (Science Technology Engineering and Mathematics Education : STEM Education) มีมากขึ้น โดยภาคเหนือมีศูนย์สะเต็มศึกษา ๒ แห่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดพิษณุโลก และได้มีการขยายโรงเรียนเครือข่ายสะเต็มไปยังจังหวัดอื่นๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นการยกระดับผลิตภาพแรงงานและพัฒนากิจกรรมภาคอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในปัจจุบันไปสู่อุตสาหกรรมอนาคต ซึ่งเป็นการผลิตที่ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในระดับที่สูงขึ้น

๒.๒.๔ สาธารณสุข

๑) การให้บริการสาธารณสุขมีความครอบคลุมมากขึ้น แต่ยังคงมีความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ โดยสัดส่วนแพทย์ต่อประชากรมีการกระจุกตัวในจังหวัดที่เป็นเมืองศูนย์กลางและเมืองหลัก ภาคเหนือมีสถานบริการสาธารณสุขให้บริการครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่ มีจำนวนโรงพยาบาล ๑๙๕ แห่ง และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ๒,๒๒๘ แห่ง และมีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากรของภาคเหนือมีแนวโน้มดีขึ้น โดยในปี ๒๕๖๓ มีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากร ๑ : ๒,๐๙๔ คน เมื่อเปรียบเทียบกับปี ๒๕๕๙ ที่มีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากร ๑ : ๒,๔๑๗ คน แต่ยังคงต่ำกว่าระดับประเทศที่มีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากร ๑ : ๑,๗๙๔ คน และเกณฑ์มาตรฐานขององค์การอนามัยโลก (WHO) ซึ่งกำหนดแพทย์ต่อประชากร ๑ : ๑,๐๐๐ คน ซึ่งสัดส่วนแพทย์ต่อประชากร ยังคงกระจุกตัวในจังหวัดที่เป็นเมืองศูนย์กลางและเมืองหลักของภาค โดยจังหวัดพิษณุโลกและเชียงใหม่ มีสัดส่วนแพทย์ต่อประชากรต่ำที่สุด เท่ากับ ๑ : ๑,๑๒๓ คน และ ๑ : ๑,๒๙๑ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๘ : สัดส่วนแพทย์ต่อประชากร

หน่วย : คน

กลุ่มจังหวัด	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
ภาคเหนือตอนบน ๑	๑,๖๗๒	๑,๕๓๗	๑,๔๔๐	๑,๓๙๒	๑,๕๔๗
ภาคเหนือตอนบน ๒	๒,๗๒๕	๒,๔๑๐	๒,๒๐๒	๒,๐๒๒	๒,๓๕๖
ภาคเหนือตอนล่าง ๑	๒,๕๗๓	๒,๑๕๖	๒,๐๓๙	๑,๙๕๔	๒,๑๗๖
ภาคเหนือตอนล่าง ๒	๒,๙๗๔	๒,๖๒๒	๒,๔๙๗	๒,๓๒๗	๒,๗๘๐
ภาคเหนือ	๒,๔๑๗	๒,๐๗๔	๑,๙๔๔	๑,๘๔๓	๒,๐๙๔
ประเทศ	๒,๐๖๕	๑,๘๔๓	๑,๗๗๑	๑,๖๗๔	๑,๗๙๔

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข

๒) การเจ็บป่วยด้วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสูงกว่าระดับประเทศ ได้แก่ โรคมะเร็ง ความดันโลหิต หัวใจ เบาหวาน และหลอดเลือดสมอง เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๖๓ มีอัตราป่วยด้วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ๗,๕๔๔ ต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๕๙ ที่มีอัตราป่วย ๖,๔๗๖ ต่อประชากรแสนคน ซึ่งสูงกว่าระดับประเทศ ๗,๒๒๗ ต่อประชากรแสนคน โดยจังหวัดลำปางมีการเจ็บป่วยด้วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) สูงที่สุดของภาคเหนือ คิดเป็น ๑๐,๖๓๓ ต่อประชากรแสนคน รองลงมาเป็นจังหวัดอุตรดิตถ์ คิดเป็น ๙,๒๓๗ ต่อประชากรแสนคน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีอัตราป่วยต่ำที่สุด คิดเป็น ๓,๕๒๙ ต่อประชากรแสนคน

ตารางที่ ๑๙ : ภาวะการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ๕ โรคหลัก (มะเร็ง ความดันโลหิต หัวใจ เบาหวาน และหลอดเลือดสมอง)

หน่วย : ต่อประชากรแสนคน

กลุ่มจังหวัด	โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ๕ โรคหลัก				
	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
ภาคเหนือตอนบน ๑	๖,๘๓๐	๖,๘๙๘	๗,๒๕๕	๗,๗๙๐	๘,๐๐๓
ภาคเหนือตอนบน ๒	๖,๕๗๗	๖,๘๔๖	๗,๒๑๙	๗,๔๘๑	๗,๘๗๙
ภาคเหนือตอนล่าง ๑	๖,๒๘๗	๖,๓๙๐	๖,๖๕๘	๖,๘๙๘	๖,๘๖๓
ภาคเหนือตอนล่าง ๒	๖,๔๐๒	๖,๔๙๖	๖,๙๑๓	๗,๔๗๙	๗,๕๘๓
ภาคเหนือ	๖,๔๗๖	๖,๖๔๑	๖,๙๙๓	๗,๓๘๘	๗,๕๔๔
ประเทศ	๖,๐๙๐	๖,๓๐๐	๖,๗๑๑	๗,๐๙๔	๗,๒๒๗

ที่มา : ประมวลข้อมูลโดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข

๓) อัตราการฆ่าตัวตายลดลง แต่สูงกว่าระดับประเทศ โดยในปี ๒๕๖๓ อัตราการฆ่าตัวตาย เท่ากับ ๑๐.๑ ต่อประชากรแสนคน ลดลงจาก ๑๐.๒ ต่อประชากรแสนคน ในปี ๒๕๕๙ อย่างไรก็ตาม อัตราการฆ่าตัวตายของประชากรภาคเหนือยิ่งสูงกว่าระดับประเทศ ๗.๔ ต่อประชากรแสนคน โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีอัตราการฆ่าตัวตายสูงสุดของภาคและของประเทศ เท่ากับ ๑๗.๔ ต่อประชากรแสนคน

ตารางที่ ๒๐ : อัตราการฆ่าตัวตาย

หน่วย : ต่อประชากรแสนคน

กลุ่มจังหวัด	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
ภาคเหนือตอนบน ๑	๑๓.๓	๑๑.๑	๑๐.๓	๑๒.๑	๑๒.๗
ภาคเหนือตอนบน ๒	๑๑.๖	๑๐.๖	๑๑.๗	๑๐.๗	๑๐.๕
ภาคเหนือตอนล่าง ๑	๘.๒	๖.๗	๗.๙	๘.๘	๙.๙
ภาคเหนือตอนล่าง ๒	๗.๘	๖.๗	๗.๘	๗.๕	๖.๙
ภาคเหนือ	๑๐.๒	๘.๗	๑๐.๕	๙.๘	๑๐.๑
ประเทศ	๖.๔	๖.๐	๖.๓	๖.๖	๗.๔

ที่มา : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

๒.๒.๕ ความยากจนและความเหลื่อมล้ำด้านรายได้

๑) ความยากจนลดลงแต่มีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้เพิ่มขึ้น โดยในปี ๒๕๖๓ มีสัดส่วนคนจนร้อยละ ๖.๘ ลดลงจากร้อยละ ๙.๘ ในปี ๒๕๕๙ แต่ยังคงมีความเสี่ยงในการเพิ่มขึ้นของกลุ่มคนยากจนที่มาจากกลุ่มเปราะบาง กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ภัยแล้ง และอุทกภัย โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงสุด ถึงร้อยละ ๒๙.๓ รองลงมาเป็นจังหวัดตาก และจังหวัดพะเยา ร้อยละ ๑๗.๙ และ ร้อยละ ๑๖.๕ ตามลำดับ สำหรับความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ พบว่า สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ด้านรายได้ ในปี ๒๕๖๒ มีถึง ๐.๔๑๑ เพิ่มขึ้นจาก ๐.๓๘๘ ในปี ๒๕๕๘ และพบว่า มีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของประชากรในภาคน้อยกว่าระดับประเทศ ซึ่งสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ มีค่า ๐.๔๓๐

ตารางที่ ๒๑ : จำนวนคนและสัดส่วนคนจน

กลุ่มจังหวัด	๒๕๕๙		๒๕๖๐		๒๕๖๑		๒๕๖๒		๒๕๖๓	
	จำนวน (พันคน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (พันคน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (พันคน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (พันคน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวน (พันคน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
เหนือตอนบน ๑	๓๐๗.๕๐	๑๐.๑	๒๕๒.๑๗	๘.๓	๓๙๘.๕๑	๑๓.๑	๑๙๘.๐๓	๖.๓	๑๗๐.๑๗	๕.๓
เหนือตอนบน ๒	๓๗๔.๔๔	๑๕.๔	๓๓๖.๗๐	๑๓.๙	๓๑๒.๓๐	๑๓.๐	๑๙๔.๘๐	๘.๓	๒๔๓.๐๖	๙.๑
เหนือตอนล่าง ๑	๓๑๖.๔๔	๙.๔	๓๗๒.๕๒	๑๑.๑	๔๗๑.๓๗	๑๔.๑	๒๘๐.๕๖	๘.๓	๒๕๙.๔๙	๗.๓
เหนือตอนล่าง ๒	๑๒๖.๐๔	๔.๙	๑๕๘.๓๑	๖.๑	๒๐๖.๖๕	๘.๐	๘๔.๗๙	๓.๔	๑๐๑.๒๒	๓.๙
ภาคเหนือ	๑,๑๒๔.๔๓	๙.๘	๑,๑๑๙.๗๐	๙.๘	๑,๓๘๘.๘๕	๑๒.๒	๗๕๘.๑๘	๖.๗	๗๗๓.๙๔	๖.๘
ประเทศ	๕,๘๑๐.๐๘	๘.๖	๕,๓๒๔.๘๐	๗.๙	๖,๖๘๒.๕๑	๙.๙	๔,๓๒๖.๑๕	๖.๒	๔,๗๕๓.๐๒	๖.๘

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ ๒๒ : สัมประสิทธิ์การกระจายรายได้

กลุ่มจังหวัด	๒๕๕๔	๒๕๕๖	๒๕๕๘	๒๕๖๐	๒๕๖๒
ภาคเหนือตอนบน ๑	๐.๓๕๕	๐.๔๐๐	๐.๓๕๓	๐.๔๒๑	๐.๔๒๐
ภาคเหนือตอนบน ๒	๐.๓๔๗	๐.๓๔๐	๐.๓๑๗	๐.๔๒๑	๐.๓๔๗
ภาคเหนือตอนล่าง ๑	๐.๓๔๐	๐.๓๕๘	๐.๓๓๑	๐.๔๑๖	๐.๔๒๒
ภาคเหนือตอนล่าง ๒	๐.๓๑๐	๐.๓๑๙	๐.๒๘๑	๐.๓๙๑	๐.๓๘๔
ภาคเหนือ	๐.๔๔๑	๐.๔๓๓	๐.๓๘๘	๐.๔๑๗	๐.๔๑๑
ประเทศ	๐.๔๘๔	๐.๔๖๕	๐.๔๔๕	๐.๔๕๓	๐.๔๓๐

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๒.๖ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๑) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนลดลง โดยปี ๒๕๖๓ มีคดีที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินรับแจ้ง ๗๑ คดีต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นจาก ๕๙ คดีต่อประชากรแสนคน ในปี ๒๕๕๙ ส่วนใหญ่เป็นคดีเกี่ยวกับการลักทรัพย์ ฉ้อโกง และทำร้ายร่างกาย ต่ำกว่าระดับประเทศที่มีจำนวน ๘๖ คดีต่อประชากรแสนคน ในขณะเดียวกัน สถานการณ์ยาเสพติดยังคงเป็นปัญหาสำคัญต่อเนื่อง ในปี ๒๕๖๓ มีคดีจับกุมยาเสพติด ๔๐๙ คดีต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นจาก ๒๘๖ คดีต่อประชากรแสนคน ในปี ๒๕๕๙ เนื่องจากภาคเหนือมีพื้นที่ติดเขตชายแดนประเทศเพื่อนบ้านและเป็นเส้นทางหลักในการลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาในประเทศ โดยจังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีสัดส่วนคดียาเสพติดต่อประชากรแสนคนสูงสุด เท่ากับ ๗๒๓ คดี จังหวัดแพร่ เท่ากับ ๖๕๗ คดี และจังหวัดน่าน เท่ากับ ๖๒๑ คดี

ตารางที่ ๒๓ : สัดส่วนคดีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

หน่วย : คดีต่อประชากรแสนคน

กลุ่มจังหวัด	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
ภาคเหนือตอนบน ๑	๘๓	๑๒๕	๑๐๖	๑๓๒	๙๕
ภาคเหนือตอนบน ๒	๔๒	๘๘	๖๐	๘๑	๔๙
ภาคเหนือตอนล่าง ๑	๕๔	๘๙	๗๙	๑๑๕	๗๒
ภาคเหนือตอนล่าง ๒	๕๖	๙๐	๘๑	๑๒๐	๖๖
ภาคเหนือ	๕๙	๙๘	๘๒	๑๑๓	๗๑
ประเทศ	๙๑	๑๒๖	๑๐๖	๙๗	๘๖

ที่มา : ประมวลข้อมูลโดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ ๒๔ : สัดส่วนคดียาเสพติด

หน่วย : คดีต่อประชากรแสนคน

กลุ่มจังหวัด	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓
ภาคเหนือตอนบน ๑	๓๑๙	๕๕๖	๕๕๑	๕๘๑	๕๓๘
ภาคเหนือตอนบน ๒	๓๑๙	๔๙๒	๔๙๕	๕๕๙	๕๕๗
ภาคเหนือตอนล่าง ๑	๒๕๔	๓๑๖	๓๙๗	๔๐๔	๒๘๖
ภาคเหนือตอนล่าง ๒	๒๕๙	๒๘๑	๓๙๘	๓๖๖	๒๖๗
ภาคเหนือ	๒๘๖	๔๑๑	๔๕๙	๔๗๗	๔๐๙
ประเทศ	๔๓๙	๕๔๓	๕๒๕	๕๔๔	๔๘๐

ที่มา : ประมวลข้อมูลโดยใช้ฐานข้อมูลจาก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

๒.๓ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติ

๒.๓.๑ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑) พื้นที่ป่าไม้ภาคเหนือลดลง ในปี ๒๕๖๔ ภาคเหนือมีพื้นที่ป่าไม้ ๕๖.๑๙ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๓ ของพื้นที่ภาค และร้อยละ ๕๕.๐ ของพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ ลดลงร้อยละ ๐.๔ จากพื้นที่ป่าไม้ในปี ๒๕๕๙ การลดลงของพื้นที่ป่าไม้มีสาเหตุจากการเกิดไฟป่า การบุกรุกพื้นที่ป่า เพื่อทำการเกษตร การลักลอบตัดไม้ อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลปลูกป่าและฟื้นฟูรักษาป่า เป็นผลให้พื้นที่ป่าไม้ลดลงไม่มากนัก

ตารางที่ ๒๕ : พื้นที่ป่าไม้ภาคเหนือ

กลุ่มจังหวัด	เนื้อที่ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ป่าไม้ (ล้านไร่)						การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้		สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้กลุ่มจังหวัด/พื้นที่กลุ่มจังหวัด		สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้กลุ่มจังหวัด/พื้นที่ป่าไม้ภาค
		๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๕๙ และ ๒๕๖๔	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	
												ล้านไร่
เหนือตอนบน ๑	๓๒,๔๑๖,๗๒๗	๒๓,๗๐	๒๓,๖๕	๒๓,๖๓	๒๓,๕๓	๒๓,๔๖	๒๓,๓๘	-๐.๓๒	-๐.๔	๗๓.๑	๗๒.๑	๔๑.๖
เหนือตอนบน ๒	๒๒,๖๙๐,๕๐๗	๑๒,๑๙	๑๒,๑๕	๑๒,๑๔	๑๒,๑๓	๑๒,๑๑	๑๒,๐๙	-๐.๐๙	-๐.๘	๕๓.๗	๕๓.๓	๒๑.๕
เหนือตอนล่าง ๑	๓๔,๒๕๕,๐๒๓	๑๖,๖๑	๑๖,๖๓	๑๖,๗๔	๑๖,๗๕	๑๖,๗๕	๑๖,๗๔	๐.๑๔	๐.๘	๔๘.๕	๔๘.๙	๒๙.๘
เหนือตอนล่าง ๒	๑๘,๑๒๗,๕๔๒	๓.๙๔	๓.๙๕	๓.๙๗	๓.๙๘	๓.๙๘	๓.๙๘	๐.๐๓	๐.๙	๒๑.๗	๒๑.๙	๗.๑
ภาคเหนือ	๑๐๗,๔๘๙,๗๙๙	๕๖.๔๓	๕๖.๓๘	๕๖.๔๘	๕๖.๓๙	๕๖.๓๐	๕๖.๑๙	-๐.๒๔	-๐.๔	๕๒.๕	๕๒.๓	๑๐๐.๐
รวมทั้งประเทศ	๓๒๓,๕๒๘,๗๐๐	๑๐๒.๑๗	๑๐๒.๑๖	๑๐๒.๔๙	๑๐๒.๔๘	๑๐๒.๓๕	๑๐๒.๒๑	๐.๐๔	๐.๐			

ที่มา : ประมวลข้อมูลตามกลุ่มพื้นที่จากข้อมูลรายจังหวัดของกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒) ภาคเหนือมีปัญหาหมอกควันและฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐานต่อเนื่อง

ในช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ และ ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ มีจำนวนวันที่มีปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM₁₀) เฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมงเกินมาตรฐาน เฉลี่ย ๕๒ วัน เท่ากัน แต่ในปี ๒๕๖๔ มีปริมาณฝุ่นเกินมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ ๕๑๒ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร สูงขึ้นกว่าปี ๒๕๕๙ ที่มีปริมาณฝุ่นเกินมาตรฐานสูงสุด ๓๑๗ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยมีสาเหตุมาจากการเผาเพื่อหาของป่าและล่าสัตว์ การเผาไร่เพื่อกำจัดเศษวัสดุทางการเกษตร รวมทั้งผลกระทบที่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน (หมอกควันข้ามแดน) และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งมีผลทำให้อุณหภูมิโลกสูงขึ้นและความแห้งแล้งเพิ่มขึ้น

ตารางที่ ๒๖ : จำนวนวันที่มีค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM₁₀) เกินมาตรฐานของภาคเหนือ

ปี	จำนวนวันสูงสุดที่ฝุ่นละอองสูงเกินมาตรฐาน	ปริมาณฝุ่นละอองสูงสุด (ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร)
๒๕๕๕	๖๒	๔๗๑
๒๕๕๖	๔๖	๔๒๘
๒๕๕๗	๔๘	๓๒๔
๒๕๕๘	๔๒	๓๘๑
๒๕๕๙	๖๑	๓๑๗
๒๕๖๐	๓๘	๒๓๗
๒๕๖๑	๓๔	๒๓๓
๒๕๖๒	๕๙	๓๙๔
๒๕๖๓	๗๒	๔๑๒
๒๕๖๔	๕๙	๕๑๒
ค่าเฉลี่ย ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙	๕๒	-
ค่าเฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	๕๒	-

ที่มา : ประมวลข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓) การกักเก็บน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ของภาคเหนือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และมีความผันผวนของปริมาณน้ำค่อนข้างมาก ในช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ปริมาณน้ำกักเก็บในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ของภาคเหนือเฉลี่ยเท่ากับ ๑๕,๒๘๕ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๐ ของความจุ เพิ่มขึ้นจากในช่วงปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ซึ่งมีปริมาณน้ำกักเก็บเฉลี่ย ๑๕,๐๕๕ ล้านลูกบาศก์เมตร หรือร้อยละ ๖๑.๐ ของความจุ ซึ่งในช่วง ๑๐ ปีย้อนหลัง (ปี ๒๕๕๔ ถึงปัจจุบัน) พบว่า ปริมาณน้ำกักเก็บในแต่ละปีมีความผันผวนค่อนข้างมาก ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change)

ตารางที่ ๒๗ : ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ของภาคเหนือ

หน่วย : ล้าน ลบ.ม.

อ่างเก็บน้ำ	ความจุที่ระดับเก็บกัก	ปี ๒๕๕๕	ปี ๒๕๖๐	ปี ๒๕๖๑	ปี ๒๕๖๒	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔	เฉลี่ย ๕ ปี (๒๕๕๕-๒๕๕๙)	เฉลี่ย ๕ ปี (๒๕๖๐-๒๕๖๔)
ภูมิพล	๑๓,๔๖๒	๔,๙๒๗	๗,๐๒๗	๑๐,๕๕๖	๙,๐๒๓	๕,๕๓๕	๕,๔๖๙	๗,๗๔๑	๗,๕๒๒
สิริกิติ์	๙,๕๑๐	๔,๗๔๑	๗,๒๙๗	๗,๙๔๗	๗,๓๘๒	๔,๘๑๒	๕,๓๒๐	๖,๑๘๑	๖,๕๕๒
แม่จัด	๒๖๕	๗๓	๑๘๑	๒๖๓	๒๖๖	๑๕๒	๑๔๒	๑๙๔	๒๐๑
แม่กวาง	๒๖๓	๓๑	๑๑๒	๑๓๐	๑๔๗	๗๕	๑๑๐	๑๑๕	๑๑๕
กัวลม	๑๐๖	๒๘	๙๖	๙๙	๙๒	๕๖	๖๘	๗๘	๘๒
กัวคองมา	๑๗๐	๒๗	๑๖๘	๑๗๘	๑๘๒	๑๐๗	๗๖	๑๓๔	๑๔๒
แควน้อย	๙๓๙	๓๘๕	๘๑๙	๘๒๖	๖๕๐	๔๓๖	๔๐๗	๖๑๐	๖๒๘
แม่มอก	๑๑๐	-	-	๙๖	๔๖	๓๔	๔๓	-	๔๔
รวมทั้งสิ้น	๒๔,๘๒๕	๑๐,๒๑๒	๑๕,๗๐๐	๒๐,๐๙๕	๑๗,๗๘๘	๑๑,๒๐๗	๑๑,๖๓๔	๑๕,๐๕๕	๑๕,๒๘๕
ร้อยละความจุ	๑๐๐	๔๑	๖๓	๘๑	๗๒	๔๕	๔๗	๖๑	๖๒

ที่มา : กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ : อ่างเก็บน้ำแม่มอกได้เพิ่มปริมาณน้ำเก็บกักเป็น ๑๑๐ ล้าน ลบ.ม. จึงถูกปรับเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ของภาคเหนือ

ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ฉะนั้น ความจุที่ระดับเก็บกัก ในช่วงระหว่างปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ เป็น ๒๔,๗๑๕ ล้าน ลบ.ม.

๔) **คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินภาคเหนือมีแนวโน้มดีขึ้น** ปี ๒๕๖๔ แหล่งน้ำผิวดินภาคเหนือส่วนใหญ่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีคุณภาพดีขึ้นจากปี ๒๕๕๙ จำนวน ๓ แหล่งน้ำ ได้แก่ แม่น้ำอิง บึงบอระเพ็ด และกว๊านพะเยา เนื่องจากมีระบบจัดการของเสียและระบบการจัดการน้ำเสียชุมชนก่อนปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำ

ตารางที่ ๒๘ : คุณภาพแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
ปัง	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
วัง	พอใช้	พอใช้	ดี	พอใช้	พอใช้	พอใช้
ยม	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
น่าน	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้	พอใช้
กก	พอใช้	พอใช้	ดี	ดี	ดี	พอใช้
แม่จาง	พอใช้	พอใช้	ดี	พอใช้	พอใช้	พอใช้
ลี่	ดี	ดี	ดี	ดี	พอใช้	พอใช้
อิง	พอใช้	ดี	ดี	ดี	พอใช้	ดี
กวาง	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม	พอใช้	เสื่อมโทรม	เสื่อมโทรม
บึงบอระเพ็ด	เสื่อมโทรม	พอใช้	ดี	เสื่อมโทรม	พอใช้	พอใช้
กว๊านพะเยา	เสื่อมโทรม	พอใช้	ดี	พอใช้	พอใช้	พอใช้

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕) ปัญหาขยะของภาคเหนือมีแนวโน้มลดลง มีการนำขยะไปใช้ประโยชน์มากขึ้น ในช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นเฉลี่ย ๓.๖๔ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๖ ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งประเทศ โดยลดลงจากในช่วงปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙ ซึ่งมีจำนวนขยะที่เกิดขึ้นเฉลี่ย ๔.๓๒ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๒ ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งประเทศ และในช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ มีปริมาณที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์เฉลี่ย ๑.๒๗ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕ ของปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นจากในช่วงปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙ ที่มีปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ ๑.๐๓ ล้านตัน คิดเป็น ๑๖.๘ ของปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ทั้งประเทศ เป็นผลจากมาตรการภาครัฐในการรณรงค์ทำความเข้าใจ และสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

ตารางที่ ๒๙ : ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ที่กำจัดอย่างถูกต้อง และที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์

กลุ่มจังหวัด	ปี ๒๕๕๙			ปี ๒๕๖๐			ปี ๒๕๖๑			ปี ๒๕๖๒		
	ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่กำจัดถูกต้อง (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่กำจัดถูกต้อง (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่กำจัดถูกต้อง (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่กำจัดถูกต้อง (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ (ล้านตัน/ปี)
ภาคเหนือตอนบน ๑	๑.๑๑	๐.๒๗	๐.๔๑	๑.๐๙	๐.๖๙	๐.๑๒	๐.๙๘	๐.๕๓	๐.๒๔	๑.๐๓	๐.๓๓	๐.๕๗
ภาคเหนือตอนบน ๒	๐.๙๐	๐.๒๒	๐.๑๗	๐.๘๘	๐.๓๑	๐.๒๓	๐.๘๕	๐.๒๔	๐.๓๐	๐.๗๒	๐.๓๗	๐.๒๐
ภาคเหนือตอนล่าง ๑	๑.๒๘	๐.๓๖	๐.๒๐	๑.๒๔	๐.๓๐	๐.๓๘	๑.๒๘	๐.๒๘	๐.๕๓	๑.๒๗	๐.๖๘	๐.๓๒
ภาคเหนือตอนล่าง ๒	๐.๙๓	๐.๒๑	๐.๒๑	๐.๗๘	๐.๒๕	๐.๑๒	๐.๘๓	๐.๒๗	๐.๑๕	๐.๗๑	๐.๒๐	๐.๒๘
รวมภาคเหนือ	๔.๒๒	๑.๐๖	๐.๙๙	๔.๐๐	๑.๕๔	๐.๘๔	๓.๙๕	๑.๓๒	๑.๒๒	๓.๗๓	๑.๕๘	๑.๓๖
ร้อยละของประเทศ	๑๕.๖๑	๑๘.๒๖	๑๐.๑๘	๑๔.๕๙	๒๐.๕๕	๙.๕๘	๑๔.๗๔	๑๗.๗๖	๒๓.๖๗	๑๓.๐๐	๑๒.๕๙	๑๓.๘๕
ประเทศ	๒๗.๐๖	๕.๘๑	๙.๗๕	๒๗.๓๙	๗.๕๑	๘.๘๒	๒๖.๗๗	๗.๔๒	๕.๑๓	๒๘.๗๑	๑๒.๕๒	๙.๘๑

ที่มา : ประมวลข้อมูลตามกลุ่มพื้นที่จากข้อมูลรายจังหวัดของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ ๓๐ : ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ที่กำจัดอย่างถูกต้อง และที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ (ต่อ)

กลุ่มจังหวัด	ปี ๒๕๖๓			ปี ๒๕๖๔			ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๕๙			ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔		
	ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่กำจัดถูกต้อง (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่กำจัดถูกต้อง (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่กำจัดถูกต้อง (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่กำจัดถูกต้อง (ล้านตัน/ปี)	ปริมาณขยะที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ (ล้านตัน/ปี)
ภาคเหนือตอนบน ๑	๐.๘๖	๐.๓๔	๐.๒๓	๐.๙๐	๐.๓๘	๐.๒๒	๑.๑๔	๐.๓๕	๐.๓๖	๐.๙๗	๐.๕๐	๐.๒๓
ภาคเหนือตอนบน ๒	๐.๖๐	๐.๑๘	๐.๒๘	๐.๖๖	๐.๑๐	๐.๒๙	๐.๙๓	๐.๑๗	๐.๒๑	๐.๗๔	๐.๒๐	๐.๒๙
ภาคเหนือตอนล่าง ๑	๑.๐๘	๐.๒๙	๐.๕๔	๑.๐๖	๐.๒๓	๐.๕๐	๑.๒๙	๐.๒๔	๐.๒๕	๑.๑๙	๐.๒๘	๐.๕๓
ภาคเหนือตอนล่าง ๒	๐.๖๘	๐.๒๔	๐.๓๓	๐.๖๙	๐.๒๒	๐.๓๑	๐.๙๖	๐.๒๒	๐.๒๑	๐.๗๔	๐.๒๕	๐.๒๒
รวมภาคเหนือ	๓.๒๑	๑.๐๕	๑.๓๘	๓.๓๒	๐.๙๓	๑.๓๓	๔.๓๒	๐.๙๘	๑.๐๓	๓.๖๔	๑.๒๔	๑.๒๗
ร้อยละของประเทศ	๑๒.๖๙	๑๑.๕๖	๑๖.๕๘	๑๓.๒๘	๑๐.๐๔	๑๖.๘๑	๑๖.๑๙	๑๓.๒๙	๑๖.๘๐	๑๓.๕๖	๑๒.๒๓	๑๓.๕๐
ประเทศ	๒๕.๓๐	๙.๑๑	๘.๓๓	๒๔.๙๘	๙.๒๘	๗.๘๙	๒๖.๗๑	๗.๓๙	๖.๑๕	๒๖.๘๖	๑๐.๑๕	๙.๔๐

ที่มา : ประมวลข้อมูลตามกลุ่มพื้นที่จากข้อมูลรายจังหวัดของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๓.๒ ภัยพิบัติ

๑) ภาคเหนือประสบปัญหาอุทกภัยเพิ่มขึ้น ขณะที่ประสบภัยแล้งลดลง ในช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ มีหมู่บ้านที่ประสบปัญหาอุทกภัยเฉลี่ย ๖,๘๓๑ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๓ ของหมู่บ้านที่ประสบอุทกภัยทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นจากในช่วงปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ซึ่งมีจำนวนหมู่บ้านที่ประสบปัญหาอุทกภัยเฉลี่ย ๕,๐๙๗ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗ ของหมู่บ้านที่ประสบอุทกภัยทั้งประเทศ ส่วนในช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ มีหมู่บ้านที่ประสบปัญหาภัยแล้งเฉลี่ย ๑,๙๘๑ หมู่บ้าน หรือร้อยละ ๓๖.๔ ของหมู่บ้านที่ประสบปัญหาภัยแล้งทั้งประเทศ ลดลงจากในช่วงปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ซึ่งมีหมู่บ้านที่ประสบปัญหาภัยแล้งเฉลี่ย ๘,๔๒๖ หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๙ ของหมู่บ้านที่ประสบปัญหาภัยแล้งทั้งประเทศ

ตารางที่ ๓๑ : สถานการณ์อุทกภัยภาคเหนือ

กลุ่มจังหวัด	ปี ๒๕๕๙			ปี ๒๕๖๐			ปี ๒๕๖๑			ปี ๒๕๖๒			ปี ๒๕๖๓		
	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ราษฎร (คน)	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ราษฎร (คน)	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ราษฎร (คน)	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ราษฎร (คน)	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ราษฎร (คน)
ภาคเหนือตอนบน ๑	๑,๓๗๐	๔๐,๒๕๖	๑๐๓,๔๑๙	๒,๒๗๙	๕๗,๒๑๒	๑๘๙,๐๐๒	๒,๓๖๒	๖๓,๙๑๘	๒๔๑,๗๐๑	๑,๑๘๓	๑๙๔,๖๐๒	๕๕๒,๔๕๔	๑,๕๐๓	๒๗๗,๒๔๒	๗๖๙,๗๕๒
ร้อยละของภาค	๑๖.๓	๓๕.๖	๓๖.๐	๑๖.๑	๒๓.๑	๒๘.๐	๔๖.๘	๗๒.๙	๖๒.๙	๓๑.๘	๖๓.๘	๖๗.๔	๓๓.๘	๗๖.๑	๗๖.๔
ภาคเหนือตอนบน ๒	๒,๕๗๖	๒๓,๑๕๘	๔๘,๑๗๑	๓,๐๒๐	๒๐,๒๐๙	๕๕,๗๗๔	๑,๘๑๑	๒๔,๖๓๖	๕๙,๗๐๐	๗๖๖	๙,๒๔๑	๒๒,๙๓๑	๑,๔๔๙	๔๔,๐๐๗	๑๑๓,๗๗๘
ร้อยละของภาค	๓๐.๖	๒๐.๕	๑๖.๘	๒๑.๔	๘.๒	๘.๗	๓๕.๙	๑๓.๔	๑๕.๕	๒๐.๖	๓.๐	๒.๘	๓๓.๖	๑๒.๑	๑๑.๓
ภาคเหนือตอนล่าง ๑	๒,๑๒๔	๒๒,๘๙๕	๕๙,๓๗๒	๔,๗๔๒	๖๗,๓๖๕	๑๔๗,๙๔๑	๗๗๗	๒๔,๑๓๖	๗๙,๖๙๔	๑,๓๒๐	๙๐,๑๑๕	๒๓๔,๘๑๙	๑,๑๓๗	๓๔,๔๐๖	๑๐๕,๑๐๕
ร้อยละของภาค	๒๕.๒	๒๐.๓	๒๐.๗	๓๓.๖	๒๗.๓	๒๑.๙	๑๕.๔	๑๓.๑	๒๐.๗	๓๕.๕	๒๙.๕	๒๘.๗	๒๕.๖	๙.๔	๑๐.๔
ภาคเหนือตอนล่าง ๒	๒,๓๔๓	๒๖,๗๐๔	๗๖,๓๙๓	๔,๐๗๑	๑๐๒,๔๐๓	๒๗๙,๙๓๔	๑๐๐	๑,๐๙๓	๒,๙๘๑	๔๔๙	๑๑,๑๙๕	๙,๑๘๓	๓๕๓	๘,๔๓๔	๑๘,๗๕๐
ร้อยละของภาค	๒๗.๘	๒๓.๖	๒๖.๖	๒๘.๘	๔๑.๔	๔๑.๔	๒.๐	๐.๖	๐.๘	๑๒.๑	๓.๗	๑.๑	๗.๙	๒.๓	๑.๙
ภาคเหนือ	๘,๔๑๓	๑๑๓,๐๑๓	๒๘๗,๓๕๕	๑๔,๑๑๖	๒๙๗,๑๙๓	๖๗๕,๖๕๑	๕,๐๕๐	๑๘๓,๗๗๙	๓๘๘,๐๗๖	๓,๗๑๘	๓๐๕,๑๕๗	๘๑๙,๓๘๗	๔,๔๔๖	๓๖๘,๐๘๙	๑,๐๐๗,๓๘๕
ร้อยละของประเทศ	๓๔.๔	๑๙.๖	๑๖.๘	๒๘.๙	๑๘.๕	๑๘.๔	๓๓.๔	๔๓.๙	๓๘.๑	๒๕.๗	๔๙.๖	๕๑.๔	๒๔.๘	๒๖.๕	๒๘.๒
ประเทศ	๒๔,๔๗๓	๕๗๗,๔๒๖	๑,๗๐๗,๕๓๗	๔๘,๙๐๓	๑,๓๓๓,๗๙๑	๓,๖๗๘,๔๗๔	๑๕,๑๓๐	๔๑๘,๓๓๘	๑,๐๐๙,๒๘๕	๑๔,๔๔๘	๖๑๕,๖๖๕	๑,๕๙๓,๔๓๐	๑๗,๘๙๗	๑,๓๗๕,๙๙๕	๓,๕๗๖,๓๑๔

ที่มา : ประมวลข้อมูลตามกลุ่มพื้นที่จากข้อมูลรายจังหวัดของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ ๓๒ : สถานการณ์อุทกภัยภาคเหนือ (ต่อ)

กลุ่มจังหวัด	ค่าเฉลี่ย ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙			ค่าเฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓		
	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ราษฎร (คน)	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ราษฎร (คน)
เหนือตอนบน ๑	๙๕๒	๖๙,๔๑๘	๒๑๕,๐๑๓	๑,๘๖๒	๑๖๕,๗๔๔	๔๓๘,๒๒๗
ร้อยละของภาค	๑๙.๕	๓๘.๑	๔๐.๓	๒๖.๘	๖๐.๓	๖๐.๗
เหนือตอนบน ๒	๑,๕๑๔	๒๕,๒๙๗	๖๑,๗๗๕	๑,๗๖๒	๒๔,๕๒๒	๖๓,๗๙๖
ร้อยละของภาค	๒๙.๗	๑๓.๙	๑๑.๖	๒๕.๘	๘.๙	๘.๘
เหนือตอนล่าง ๑	๑,๒๙๓	๔๙,๗๓๒	๑๓๘,๙๑๐	๑,๙๙๔	๕๕,๐๐๘	๑๔๑,๘๙๐
ร้อยละของภาค	๒๕.๔	๒๗.๓	๒๖.๑	๒๙.๒	๑๙.๖	๑๙.๗
เหนือตอนล่าง ๒	๑,๒๙๘	๓๗,๕๖๑	๑๑๗,๑๘๘	๑,๒๔๓	๓๐,๗๘๑	๗๗๗,๗๑๒
ร้อยละของภาค	๒๕.๕	๒๐.๖	๒๒.๐	๑๘.๒	๑๑.๒	๑๐.๘
ภาคเหนือ	๕,๐๙๗	๑๘๒,๐๐๘	๕๓๒,๘๘๗	๖,๘๓๑	๒๗๕,๐๕๕	๗๒๑,๖๒๕
ร้อยละของประเทศ	๒๘.๗	๒๔.๖	๒๓.๐	๒๘.๓	๒๙.๔	๒๙.๓
ประเทศ	๑๗,๗๗๐	๗๓๙,๐๒๗	๒,๓๑๖,๑๓๑	๒๔,๐๙๕	๙๓๕,๖๙๗	๒,๔๖๔,๓๑๗

ที่มา : ประมวลข้อมูลตามกลุ่มพื้นที่จากข้อมูลรายจังหวัดของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ ๓๓ : สถานการณ์ภัยแล้งภาคเหนือ

กลุ่มจังหวัด	ปี ๒๕๕๙			ปี ๒๕๖๐			ปี ๒๕๖๑			ปี ๒๕๖๒			ปี ๒๕๖๓		
	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ราษฎร (คน)	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ราษฎร (คน)	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ราษฎร (คน)	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ราษฎร (คน)	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ราษฎร (คน)
เหนือตอนบน ๑	๑,๐๓๓	๑๔๓,๕๓๐	๔๒๐,๑๓๘	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	N/A	N/A	๑๑๗	N/A	N/A
ร้อยละของภาค	๒๙.๕	๔๘.๔	๕๐.๔	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	N/A	N/A	๓.๔	N/A	N/A
เหนือตอนบน ๒	๔๐๐	๒,๔๗๐	๓,๔๙๓	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๑,๐๑๕	N/A	N/A	๑,๒๕๒	N/A	N/A
ร้อยละของภาค	๑๑.๔	๐.๘	๐.๔	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๒๒.๗	N/A	N/A	๓๖.๓	N/A	N/A
เหนือตอนล่าง ๑	๑,๒๓๕	๑๒๒,๓๗๔	๓๔๑,๙๓๕	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๑,๗๔๐	N/A	N/A	๗๔๖	N/A	N/A
ร้อยละของภาค	๓๕.๒	๔๑.๓	๔๑.๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๓๘.๙	N/A	N/A	๒๑.๖	N/A	N/A
เหนือตอนล่าง ๒	๘๓๙	๒๘,๒๕๔	๖๗,๖๔๕	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๑,๗๑๖	N/A	N/A	๑,๓๓๘	N/A	N/A
ร้อยละของภาค	๒๓.๙	๙.๕	๘.๑	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๓๘.๔	N/A	N/A	๓๘.๗	N/A	N/A
ภาคเหนือ	๓,๕๐๗	๒๙๖,๖๒๘	๘๓๓,๒๑๑	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๔,๕๗๑	N/A	N/A	๓,๔๕๓	N/A	N/A
ร้อยละของประเทศ	๒๘.๒	๒๗.๗	๒๗.๔	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๓๕.๔	N/A	N/A	๔๐.๓	N/A	N/A
ประเทศ	๑๒,๔๔๙	๑,๐๗๑,๔๗๒	๓,๐๔๖,๔๓๓	๕๘๔	๓๕,๓๖๖	๗๖,๗๑๙	๐	๐	๐	๑๒,๖๔๒	N/A	N/A	๘,๕๗๓	N/A	N/A

ที่มา : ประมวลข้อมูลตามกลุ่มพื้นที่จากข้อมูลรายจังหวัดของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ ๓๔ : สถานการณ์ภัยแล้งภาคเหนือ (ต่อ)

กลุ่มจังหวัด	ค่าเฉลี่ย ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙			ค่าเฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓		
	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ราษฎร (คน)	หมู่บ้าน	ครัวเรือน	ราษฎร (คน)
เหนือตอนบน ๑	๑,๘๐๓	๒๐๘,๑๑๒	๖๖๗,๔๙๑	๒๙	N/A	N/A
ร้อยละของภาค	๒๑.๔	๓๐.๕	๓๒.๒	๑.๕	N/A	N/A
เหนือตอนบน ๒	๒,๓๐๖	๑๔๐,๓๔๘	๔๔๐,๙๙๔	๕๖๗	N/A	N/A
ร้อยละของภาค	๒๗.๔	๒๐.๖	๒๑.๒	๒๘.๖	N/A	N/A
เหนือตอนล่าง ๑	๒,๗๑๗	๒๓๔,๑๙๗	๗๐๙,๑๐๕	๖๒๒	N/A	N/A
ร้อยละของภาค	๓๒.๒	๓๔.๔	๓๔.๒	๓๑.๔	N/A	N/A
เหนือตอนล่าง ๒	๑,๖๐๐	๙๘,๘๔๙	๒๕๗,๙๕๘	๗๖๔	N/A	N/A
ร้อยละของภาค	๑๙.๐	๑๔.๕	๑๒.๔	๓๘.๕	N/A	N/A
ภาคเหนือ	๘,๔๒๖	๖๘๑,๕๐๕	๒,๐๗๕,๕๔๘	๑,๙๘๑	N/A	N/A
ร้อยละของประเทศ	๓๑.๙	๒๙.๔	๒๗.๔	๓๖.๔	N/A	N/A
ประเทศ	๒๖,๔๐๘	๒,๓๑๕,๐๕๐	๗,๕๖๕,๕๖๙	๕,๔๕๐	N/A	N/A

ที่มา : ประมวลข้อมูลตามกลุ่มพื้นที่จากข้อมูลรายจังหวัดของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ : ปี ๒๕๖๐ ปก. ไม่มีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (ภัยแล้ง) ในพื้นที่ภาคเหนือ
ปี ๒๕๖๑ ปก. ไม่มีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (ภัยแล้ง) ในประเทศไทย
ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ ปก. ไม่แสดงข้อมูลระดับครัวเรือนและราษฎร

๒) การเกิดไฟไหม้ป่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ เกิดไฟไหม้ป่าในภาคเหนือเฉลี่ย ๔,๐๖๗ ครั้ง มีพื้นที่ป่าถูกไฟไหม้เฉลี่ย ๘๔,๓๔๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๐ ของพื้นที่ที่ถูกไฟไหม้ทั้งประเทศ เพิ่มขึ้นจากในช่วงปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ที่เกิดไฟไหม้ป่าเฉลี่ย ๓,๓๔๙ ครั้ง พื้นที่ป่าถูกไฟไหม้เฉลี่ย ๓๗,๐๓๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๐ ของพื้นที่ที่ถูกไฟไหม้ทั้งประเทศ เป็นผลให้เกิดปัญหาหมอกควันและการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ของภาคเหนือ

ตารางที่ ๓๕ : สถิติไฟไหม้ป่าของภาคเหนือ

กลุ่มจังหวัด	๒๕๕๙		๒๕๖๐		๒๕๖๑		๒๕๖๒		๒๕๖๓	
	จำนวนครั้ง	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)	จำนวนครั้ง	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)	จำนวนครั้ง	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)	จำนวนครั้ง	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)	จำนวนครั้ง	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)
ภาคเหนือตอนบน ๑	๒,๘๔๑	๓๗,๓๗๒	๒,๓๕๘	๓๗,๘๔๒	๒,๐๖๕	๒๙,๐๘๓	๓,๗๖๕	๖๔,๑๐๒	๓,๕๓๙	๘๑,๓๗๗
ภาคเหนือตอนบน ๒	๖๒๒	๘,๕๗๓	๓๕๐	๔,๖๐๐	๑๙๖	๒,๑๙๐	๙๑๕	๑๗,๓๐๗	๘๔๐	๒๑,๗๔๔
ภาคเหนือตอนล่าง ๑	๙๒๗	๑๘,๔๑๔	๖๗๔	๑๕,๙๑๗	๓๖๕	๑๑,๑๙๕	๖๗๒	๑๕,๗๕๙	๘๓๗	๒๑,๗๒๐
ภาคเหนือตอนล่าง ๒	๑๖๐	๖,๒๔๓	๑๑๐	๒,๔๑๕	๕๙	๙๖๙	๑๙๙	๕,๓๐๑	๒๑๙	๕,๗๖๙
รวมทั้งภาค	๔,๕๕๐	๗๐,๖๐๒	๓,๔๙๒	๖๐,๗๗๔	๒,๖๘๕	๔๓,๔๓๗	๕,๕๕๑	๑๐๒,๔๖๙	๕,๔๓๕	๑๓๐,๖๑๑
ร้อยละของไฟไหม้ป่าภาค : ประเทศ	๖๖.๔๖	๕๖.๐๘	๗๕.๑๐	๘๐.๕๘	๗๑.๒๖	๗๗.๘๙	๗๕.๘๐	๖๗.๕๑	๗๑.๙๙	๗๔.๗๑

ที่มา : ประมวลข้อมูลตามกลุ่มพื้นที่จากข้อมูลรายจังหวัดของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ ๓๖ : สถิติไฟไหม้ป่าของภาคเหนือ (ต่อ)

กลุ่มจังหวัด	๒๕๖๔		๒๕๕๕ - ๒๕๕๙		๒๕๖๐ - ๒๕๖๔		การเปลี่ยนแปลง	
	จำนวนครั้ง	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)	จำนวนครั้ง	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)	จำนวนครั้ง	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)	จำนวนครั้ง	พื้นที่ถูกไฟไหม้ (ไร่)
ภาคเหนือตอนบน ๑	๒,๑๘๑	๕๔,๒๑๕	๒,๒๕๐	๒๑,๗๔๔	๒,๗๘๒	๕๓,๓๒๔	๕๓๒	๓๑,๕๘๐
ภาคเหนือตอนบน ๒	๓๓๗	๘,๘๔๐	๔๔๕	๔,๒๗๕	๕๒๘	๑๐,๙๓๖	๘๓	๖,๖๖๑
ภาคเหนือตอนล่าง ๑	๕๔๐	๑๘,๔๑๔	๕๐๔	๗,๐๒๑	๖๑๘	๑๖,๖๐๑	๑๑๔	๙,๕๘๐
ภาคเหนือตอนล่าง ๒	๑๑๔	๖,๙๔๙	๑๕๑	๓,๙๙๒	๑๔๐	๓,๔๘๑	- ๑๐	- ๕๑๒
รวมทั้งภาค	๓,๑๗๒	๘๘,๔๑๘	๓,๓๕๐	๓๗,๐๓๓	๔,๐๖๗	๘๔,๓๔๒	๗๑๘	๔๗,๓๐๙
ร้อยละของไฟไหม้ป่าภาค : ประเทศ	๗๓.๕๘	๘๓.๘๓	๖๖.๐๐	๕๓.๐๐	๗๔.๐๐	๗๗.๐๐		

ที่มา : ประมวลข้อมูลตามกลุ่มพื้นที่จากข้อมูลรายจังหวัดของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๔ ผลการพัฒนาภาคในช่วงที่ผ่านมา

ที่ผ่านมาการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเหนือเป็นการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ระดับกระทรวง กรม และระดับพื้นที่ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งมีการจัดทำแผนพัฒนาภาคเหนือเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเหนือ โดยได้กำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ให้ภาคเหนือเป็นฐานเศรษฐกิจสร้างเสริมมูลค่าสูงเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์สำคัญที่ครอบคลุมทุกมิติการพัฒนา มีการกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายรวมได้แก่ (๑) อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคเหนือ และ (๒) สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ในการกระจายรายได้ภาคเหนือ

ตารางที่ ๓๗ : ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานรวม

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมายและผลการดำเนินงาน	๒๕๖๒	๒๕๖๓
อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคเหนือ	ค่าเป้าหมาย	เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓.๐	เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓.๐
	ผลการดำเนินงาน	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๓	ลดลงร้อยละ ๕.๑
สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ในการกระจายรายได้ภาคเหนือ	ค่าเป้าหมาย	ลดลงต่ำกว่า ๐.๔๑๗	ลดลงต่ำกว่า ๐.๔๑๗
	ผลการดำเนินงาน	๐.๔๑๑	N/A

ผลการพัฒนาภาคเหนือในช่วง ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาภาคเหนือ (ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓) พบว่าอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคยังไม่บรรลุเป้าหมายการพัฒนาของภาค โดยในปี ๒๕๖๓ ภาคเหนือมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง ร้อยละ ๕.๑ ต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ร้อยละ ๓ ต่อปี ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของภาคลดลง บรรลุเป้าหมายการพัฒนาโดยสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ในการกระจายรายได้ในปี ๒๕๖๒ เท่ากับ ๐.๔๑๑ ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ลดลงต่ำกว่า ๐.๔๑๗ โดยมีผลการพัฒนาภาคตามประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

๒.๔.๑ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการต่อเนื่องให้มีคุณภาพ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน และกระจายประโยชน์อย่างทั่วถึง รวมทั้งต่อยอดการผลิตสินค้าและบริการ

ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ที่ ๑ ช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ พบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาคเหนือยังไม่สามารถส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นได้ตามเป้าหมาย โดยในปี ๒๕๖๔ รายได้จากการท่องเที่ยวของภาคหดตัวร้อยละ ๕๐.๘ ต่อเนื่องจากการหดตัวในปี ๒๕๖๓ ที่ร้อยละ ๕๒.๐ เป็นผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ อย่างไรก็ตาม ในช่วงสถานการณ์ปกติ (ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒) อัตราการขยายตัวรายได้จากการท่องเที่ยวภาคเหนือก็ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้ โดยมีอัตราการขยายตัวในช่วงเวลาดังกล่าวที่ร้อยละ ๗.๒ เนื่องจากการท่องเที่ยวของภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นจำนวนนักท่องเที่ยวและมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งต่ำและระยะเวลาพำนักสั้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการท่องเที่ยวภาคเหนือยังไม่สามารถสร้างมูลค่าจากทรัพยากรที่มีอยู่ ไม่มีความหลากหลายของการให้บริการตลอดจนขาดแหล่งท่องเที่ยวที่มีอัตลักษณ์และมีมาตรฐานในระดับสากลเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ

ตารางที่ ๓๘ : ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานรวม ยุทธศาสตร์ที่ ๑

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมายและผลการดำเนินงาน	๒๕๖๓	๒๕๖๔
อัตราการขยายตัวรายได้การท่องเที่ยวภาคเหนือ	ค่าเป้าหมาย	เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๒.๐	เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๒.๐
	ผลการดำเนินงาน	หดตัวร้อยละ ๕๒.๐	หดตัวร้อยละ ๕๐.๘

ผลการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สรุปได้ดังนี้

๑) การพัฒนากลุ่มท่องเที่ยวที่มีศักยภาพตามแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และวัฒนธรรม ได้ให้ความสำคัญกับสร้างมูลค่าเพิ่มต่อยอดจากทุนทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่รวมทั้งสร้างกลุ่มท่องเที่ยวใหม่ๆ อาทิ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวและปัจจัยแวดล้อมในโครงการด้านพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม พร้อมไปกับการรักษาอัตลักษณ์ของเมือง รวมทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อต่อยอดไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การสนับสนุน Community Based Tourism/Local Tourism รวมทั้งเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทั้งระหว่างแหล่งท่องเที่ยวในภาคและประเทศเพื่อนบ้าน

๒) การพัฒนาต่อยอดอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพสูง โดยให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางและขยายสู่พื้นที่เครือข่ายที่มีศักยภาพ มีการดำเนินการด้าน Food Valley เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการให้ตอบสนองต่อตลาดเป้าหมายเฉพาะ การพัฒนาธุรกิจบริการทางการแพทย์และสุขภาพ โดยการบูรณาการของภาครัฐและเอกชนในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ และขยายผลการดำเนินงานไปยังกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๒ ตลอดจนการพัฒนาสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมธุรกิจสร้างสรรค์และการยกระดับการผลิตสินค้าชุมชน ตลอดจนการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มธุรกิจ ขยายเครือข่ายเพื่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อน รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการกลุ่มอุตสาหกรรมและบริการเป้าหมาย กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อมและวิสาหกิจชุมชน ซึ่งได้รับสนับสนุนทั้งงบประมาณจากส่วนกลางและพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

๒.๔.๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ใช้โอกาสจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาค GMS BIMSTEC และ AEC เพื่อขยายฐานเศรษฐกิจของภาค

ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ที่ ๒ ช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ พบว่าบรรลุค่าเป้าหมายในส่วนของมูลค่าการค้าชายแดน โดยในปี ๒๕๖๔ มูลค่าการค้าชายแดนภาคเหนือขยายตัวร้อยละ ๒๙.๐ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากมูลค่าฐานการส่งออกที่ต่ำ และได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในขณะที่อัตราการขยายตัวของการผลิตสาขาอุตสาหกรรมยังคงไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยในปี ๒๕๖๓ การผลิตสาขาอุตสาหกรรมหดตัวร้อยละ ๗.๐ จากการที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากเขตเศรษฐกิจพิเศษได้อย่างเต็มที่ รวมไปถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

ตารางที่ ๓๙ : ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานรวม ยุทธศาสตร์ที่ ๒

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมายและผลการดำเนินการ	๒๕๖๓	๒๕๖๔
มูลค่าการค้าชายแดนภาคเหนือ	ค่าเป้าหมาย	ขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๕.๐	ขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๕.๐
	ผลการดำเนินงาน	หดตัวร้อยละ ๘.๑	ขยายตัวร้อยละ ๒๙.๐
อัตราการขยายตัวของการผลิตสาขาอุตสาหกรรมภาคเหนือ	ค่าเป้าหมาย	เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔.๐	เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๔.๐
	ผลการดำเนินงาน	หดตัวร้อยละ ๗.๐	N/A

ผลการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สรุปได้ดังนี้

ในระยะ ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาภาคเหนือ (ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖) ได้มีการดำเนินการเสริมศักยภาพของโครงสร้างพื้นฐาน และวางผังเมืองทั้งเมืองหลักและเมืองชายแดนให้สอดคล้องและสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อาทิ โครงการระบบขนส่งมวลชนจังหวัดเชียงใหม่ การพัฒนาเมืองสถานีขนส่งระบบราง โครงการเสริมศักยภาพของโครงสร้างพื้นฐานเมืองเป้าหมายและเมืองชายแดน โครงการศูนย์เปลี่ยนถ่ายรูปแบบการขนส่งสินค้าเชียงของ จังหวัดเชียงราย การพัฒนาผู้ประกอบการและบุคลากรให้มีความรู้ มีทักษะฝีมือ เข้าถึงข้อมูลกฎระเบียบการดำเนินธุรกิจ ในธุรกิจระดับภูมิภาค และสากล รวมทั้งการพัฒนาสินค้าที่มีศักยภาพสามารถแข่งขันได้

๒.๔.๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยกกระดับเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย เชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง

ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ที่ ๓ ช่วงปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ พบว่า ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย โดยในปี ๒๕๖๓ การผลิตภาคเกษตรหดตัวร้อยละ ๗.๙ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้มีการขยายตัวภาคเกษตรร้อยละ ๔ ต่อปี เป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ รวมไปถึงการเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญทำให้ปริมาณน้ำฝนในประเทศไทยต่ำกว่าปกติ ส่งผลกระทบต่อราคาสินค้า และผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะข้าว พืชยืนต้น และผลไม้เมืองร้อน

ตารางที่ ๔๐ : ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานรวม ยุทธศาสตร์ที่ ๓

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมายและผลการดำเนินการ	๒๕๖๒	๒๕๖๓
อัตราการขยายตัวการผลิตภาคเกษตร ภาคเหนือ	ค่าเป้าหมาย	เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๔.๐	เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๔.๐
	ผลการดำเนินงาน	หดตัวร้อยละ ๔.๔	หดตัวร้อยละ ๗.๙

ผลการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สรุปได้ดังนี้

ในระยะ ๔ ปีแรกของแผนพัฒนาภาคเหนือ (ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓) ได้มีการดำเนินการพัฒนาการเกษตรสู่การเป็นเกษตรยั่งยืน เกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ โดยพัฒนาปัจจัยการผลิตควบคู่ไปกับการพัฒนาเกษตรกร พบว่า ในภาคเหนือมีพื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นในหลายจังหวัด อาทิ จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๒,๘๘๘.๘๐ ไร่ การพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปตามโครงการ Northern Thailand Food Valley ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนขยายผลสู่ภาคเหนือตอนล่าง ตลอดจนการขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างโดยภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้ ได้มีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรโดยการขยายพื้นที่ชลประทานให้ทั่วถึง ซึ่งในปี ๒๕๖๒ ภาคเหนือมีพื้นที่ชลประทาน ๑๐.๑๘ ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๕๙ ร้อยละ ๑๒.๘๘

๒.๔.๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาระบบดูแลผู้สูงอายุอย่างมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ยกกระดับทักษะฝีมือแรงงานภาคบริการ

ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ที่ ๔ ช่วงปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๓ พบว่า เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่กำหนดไว้ โดยในปี ๒๕๖๒ และ ๒๕๖๓ สัดส่วนคนจนของภาคเท่ากับร้อยละ ๖.๗ และ ๖.๘ ตามลำดับ นอกจากนี้ ในปี ๒๕๖๒ มีสัดส่วนผู้สูงอายุที่เข้าถึงบริการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ร้อยละ ๐.๕ หรือเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔ เป็นผลจากมาตรการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยของภาครัฐ อาทิ โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ รวมถึงการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่สำคัญของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับพื้นที่ อาทิ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนยากจนภาคเหนือ โครงการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน การพัฒนาทักษะด้านอาชีพผู้มีรายได้น้อยให้มีทักษะและโอกาสในการสร้างรายได้

ตารางที่ ๔๑ : ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานรวม ยุทธศาสตร์ที่ ๔

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมายและผลการดำเนินการ	๒๕๖๒	๒๕๖๓
สัดส่วนคนจนภาคเหนือ	ค่าเป้าหมาย	ไม่เกินร้อยละ ๘.๐	ไม่เกินร้อยละ ๘.๐
	ผลการดำเนินการ	ร้อยละ ๖.๗	ร้อยละ ๖.๘
สัดส่วนผู้สูงอายุที่เข้าถึงบริการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) ภาคเหนือ	ค่าเป้าหมาย	เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕.๐	เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕.๐
	ผลการดำเนินการ	เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๕.๔	N/A

ผลการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๔ สรุปได้ดังนี้

๑) การส่งเสริมการสร้างรายได้และการมีงานทำของผู้สูงอายุและผู้มีรายได้น้อย
พบว่า มีการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสมาชิกกลุ่มจะได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ในการผลิต การแปรรูป และการตลาด ช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยในปี ๒๕๖๒ ภาคเหนือมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนแล้ว ๒๓,๑๔๐ กลุ่ม นอกจากนี้ ยังได้มีการดำเนินโครงการขยายโอกาสการมีงานทำให้ผู้สูงอายุ โดยกระทรวงแรงงาน เป็นการฝึกอบรมด้านอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพและตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุได้มีอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น

๒) การพัฒนาระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนตามแนวทางแม่ฮ่องสอนโมเดล มีการดำเนินการ ดังนี้ (๑) การปลดล็อกข้อจำกัดของพื้นที่ ในการขอใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าเพื่อจัดทำโครงการจัดที่ดินทำกินของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ซึ่งได้มีการจัดที่ดินทำกินแล้วรวมทั้งสิ้น ๕ พื้นที่ป่า (๒) การลงทะเบียนโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน ๗๕,๖๙๗ คน หรือร้อยละ ๒๖.๔ ของประชากรทั้งหมด (๓) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้ โดยการขอเปิดเส้นทางบินตรงกรุงเทพฯ – แม่ฮ่องสอน (๔) ปรับปรุงเส้นทางเชื่อมโยงจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนบ้านห้วยต้นนุ่น (๕) พัฒนาการศึกษาดูงานทางไกลผ่านดาวเทียม และ ๖) พัฒนาผู้ประกอบการและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ตามโครงการปิ่นดาว

๓) การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง มีสัดส่วนผู้สูงอายุที่เข้าถึงบริการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวเพิ่มขึ้น มีการดำเนินโครงการเพื่อพัฒนาการดูแลผู้สูงอายุ ได้แก่ โครงการพัฒนาระบบการดูแลและยกระดับการให้บริการสุขภาพผู้สูงอายุ พร้อมเข้าสู่งการเปลี่ยนแปลงในสังคมผู้สูงอายุภาคเหนือ ภายใต้งบประมาณบูรณาการภาค ปี ๒๕๖๒ งบประมาณ ๑๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยมหาวิทยาลัยพะเยา ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมสุขภาพะองค์รวมของผู้สูงวัยในชุมชนแบบมีส่วนร่วม

๔) การพัฒนาแรงงานให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน มีการฝึกอบรมเพิ่มศักยภาพในทักษะใหม่ (Reskill) ที่จำเป็นในการทำงาน และตรงตามความต้องการของตลาด ตลอดจนการพัฒนายกระดับทักษะเดิมให้ดีขึ้น (Upskill)

๕) การสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวและชุมชน พบว่า มีสัดส่วนครัวเรือนที่มีความอบอุ่น (ตามเกณฑ์ จปฐ.) ร้อยละ ๙๙.๗๓ ในปี ๒๕๖๒ และมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนในภาคเหนือ ๑,๒๐๕ กองทุน โดยภาครัฐและองค์กรปกครองท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ ๖๕,๖๘๑,๙๖๒ บาท ในปี ๒๕๖๓ นอกจากนี้ ได้มีการดำเนินโครงการสำคัญ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ โครงการการพัฒนาขีดความสามารถผู้นำชุมชนภาคเหนือ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ งบประมาณ ๒๓,๕๗๒,๖๐๐ บาท โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ส่งผลให้เกิดผู้นำในพื้นที่ ๑๗ จังหวัด ๑,๒๓๕ ตำบล จำนวน ๖,๘๘๐ คน

๒.๔.๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันอย่างยั่งยืน

ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ที่ ๕ ช่วง ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔ พบว่ายังไม่บรรลุเป้าหมายการพัฒนา โดยในปี ๒๕๖๔ มีสัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ภาคเหนือ ร้อยละ ๕๒.๓ ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ร้อยละ ๕๘.๐ เนื่องจากยังมีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยและทำการเกษตร รวมถึงปัญหาไฟป่า จำนวนวันที่มีค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM₁₀) เกินมาตรฐานในพื้นที่ภาคเหนือ ปี ๒๕๖๔ ยังคงสูงถึง ๕๙ วัน เมื่อเทียบกับเป้าหมายที่ ๑๕ วันต่อปี เนื่องจากการแก้ไขปัญหาหมอกควันที่ไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

ตารางที่ ๔๒ : ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานรวม ยุทธศาสตร์ที่ ๕

ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมายและผลการดำเนินงาน	๒๕๖๔
สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ภาคเหนือ	ค่าเป้าหมาย	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๘.๐ ของพื้นที่ภาค
	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ ๕๒.๓
จำนวนวันที่มีค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ₁₀) เกินมาตรฐานของภาคเหนือ	ค่าเป้าหมาย	ไม่เกิน ๑๕ วัน
	ผลการดำเนินงาน	๕๙ วัน

ผลการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ ๕ สรุปได้ดังนี้

๑) **อนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและป่าไม้ในพื้นที่ป่าต้นน้ำ** มีการดำเนินการฟื้นฟูและรักษาพื้นที่ป่าไม้ การป้องกันไฟป่าอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

๒) **พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบในลุ่มน้ำหลักของภาค** ดำเนินการพัฒนา ระบบชลประทาน การสูบน้ำด้วยไฟฟ้า และพัฒนาระบบส่งน้ำ รวมถึงพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำธรรมชาติ ขนาดใหญ่ของภาค ได้แก่ บึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ บึงสีไฟ จังหวัดพิจิตร และกว๊านพะเยา จังหวัดพะเยา เพื่อเป็นแหล่งน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคของประชาชน

๓) **การแก้ไขปัญหาหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือ** มีการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสร้างความตระหนักรู้แก่ประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับผลกระทบจากปัญหาหมอกควันและไฟป่า รมรงค์เลิกพฤติกรรมเผาวัสดุทางการเกษตร รวมถึงการจัดตั้งเครือข่ายในการเฝ้าระวังในพื้นที่

๓. บริบทการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อภาค

๓.๑ บริบทการเปลี่ยนแปลง

๓.๑.๑ **วิถีชีวิตดิจิทัล (Digital Lifestyle)** ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ส่งผลให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้า ปรับเปลี่ยนรูปแบบเกษตรดั้งเดิมสู่เกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) ตลอดจนอำนวยความสะดวกในด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ และยังส่งผลให้วิถีการดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงไป มีความสะดวกสบายมากขึ้น มีความนิยมในสินค้าที่มีอัตลักษณ์ และช่วยลดข้อจำกัดเชิงพื้นที่ของภาคเหนือในพื้นที่ห่างไกลและอยู่บนภูเขาสูงในการเข้าถึงองค์ความรู้ในการพัฒนา กระบวนการผลิต ระบบตลาด รวมทั้งบริการของภาครัฐ อาทิ การศึกษา สาธารณสุข ผ่านระบบออนไลน์ อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอาจนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide) สำหรับกลุ่มคนที่ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้

๓.๑.๒ **การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์เร็วกว่าระดับประเทศ** จำนวนประชากรสูงอายุของภาคที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประชากรวัยแรงงานลดลง อัตราพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อวัยแรงงานเพิ่มขึ้น และอาจส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในอนาคต มีความต้องการแรงงานข้ามชาติมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจะเป็นโอกาสของการสร้างตลาดสินค้าและบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ อาทิ ธุรกิจบริการสุขภาพ ผลิตภัณฑ์อาหารสำหรับผู้สูงอายุ

๓.๑.๓ **เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change)** การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดจากอุณหภูมิผิวโลกสูงขึ้น ส่งผลให้ภัยธรรมชาติมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น เกิดการแปรปรวนของระยะเวลาที่ฝนตก การกระจายตัวของฝนและปริมาณน้ำฝน ส่งผลกระทบต่อเกิดภาวะภัยแล้ง น้ำท่วมฉับพลัน รวมถึงการเกิดไฟป่าที่มีผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ และการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้พืชบางชนิดมีระยะเวลาการให้ผลผลิตที่เปลี่ยนไป การแพร่ระบาดของแมลงศัตรูพืชเพิ่มขึ้นและอาจมีความรุนแรงขึ้น ปริมาณผลผลิตเกษตรลดลง ส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกรและความมั่นคงทางอาหาร

๓.๑.๔ การขยายตัวของความเป็นเมือง (Urbanization) ภาคเหนือมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมืองมากขึ้น มีจำนวนประชากรเขตเมืองเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเคลื่อนย้ายประชากรจากชนบทเข้าสู่เมืองเพื่อแสวงหาโอกาสในการศึกษา การประกอบอาชีพ การสร้างรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเฉพาะในเมืองหลักของภาคที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานบริการสาธารณะที่ตอบสนองต่อการขยายตัวของเมือง ขณะเดียวกันการขยายตัวของเมืองที่ขาดการวางแผนจัดการพื้นที่เมืองอย่างเหมาะสม ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านความแออัดของชุมชนตลอดจนเกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาทิ ขยะและของเสีย มลภาวะทางน้ำและอากาศ

๓.๑.๕ การมุ่งสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน (Growing Sustainability) การพัฒนาภาคในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการผลิตและการบริโภคที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เกิดการส่งเสริมอุตสาหกรรมสีเขียวที่มีการผลิตโดยใช้วัสดุที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษ เช่น พลาสติกชีวภาพ รวมถึงการผลิตโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามระบบ Zero Waste การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสะอาดการใช้พลังงานทางเลือกหรือพลังงานสะอาดเพื่อลดปริมาณขยะและการเผาที่เป็นสาเหตุของปัญหาหมอกควันซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของภาค และสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตภาคเกษตรจากเกษตรเชิงเดี่ยวไปสู่เกษตรกรรมยั่งยืนในรูปแบบเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ตามศักยภาพของพื้นที่ ขณะที่ผู้บริโภคก็มีการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

๓.๑.๖ สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของภาค มีการปรับรูปแบบการท่องเที่ยวโดยส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศแบบวิถีใหม่ (New Normal) ที่ยกระดับการให้บริการที่คำนึงถึงสุขอนามัยตามมาตรฐานสากล ประชากรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเข้าสู่สังคมดิจิทัลโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงาน การใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อรักษาระยะห่างทางสังคม อาทิ การประชุมผ่านระบบออนไลน์ การซื้อขายสินค้าและบริการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการฟื้นฟู ระบบนิเวศมีความอุดมสมบูรณ์และเกิดความสมดุลมากขึ้น ขณะเดียวกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ทำให้แรงงานบางส่วนถูกเลิกจ้าง ย้ายกลับภูมิลำเนาเข้าสู่ภาคเกษตร นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ชีวิตและการบริโภค ได้ส่งผลให้ปริมาณขยะเพิ่มสูงขึ้นด้วย

๓.๒ บทวิเคราะห์สถานะแวดล้อมของภาค

๓.๒.๑ ศักยภาพและโอกาส

๑) ภาคเหนือตอนบนเป็นพื้นที่อารยธรรมล้านนาที่มีทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์ ทั้งด้านประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และงานหัตถศิลป์ โดยเฉพาะในพื้นที่ ๔ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และลำปาง ผู้คนมีทักษะฝีมือในงานหัตถศิลป์ มีเครือข่ายขับเคลื่อนกิจกรรมสร้างสรรค์ที่สามารถขยายสู่ภาคการท่องเที่ยว บริการ และผลิตภัณฑ์ต่างๆ เป็นโอกาสในการยกระดับรายได้ของภาค

๒) ภาคเหนือเป็นฐานทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม มีเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับสากล ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางถนน ทางอากาศ และระบบรางที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทั้งภายในจังหวัด ระหว่างจังหวัด และระหว่างภูมิภาค เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและธุรกิจบริการ

๓) เป็นแหล่งทรัพยากรชีวภาพหลากหลายแห่งหนึ่งของโลก ภาคเหนือเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) หรือ ทรัพยากรชีวภาพ (Bioresource) ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการวิจัยและพัฒนาต่อยอดด้านการเกษตร การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชีวภาพซึ่งเป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจสีเขียว และการพัฒนาการท่องเที่ยวเฉพาะทาง (Niche Tourism) อาทิ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

๔) พฤติกรรมของผู้บริโภคและกระแสการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มุ่งเน้นสินค้าที่มีรูปแบบไม่ซ้ำใคร (Unique Product) มีความแตกต่างอย่าง เป็นเอกลักษณ์ หรือให้ความสำคัญกับสุขภาพ การบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการบริโภค สินค้าแนวอนุรักษ์ ส่งผลให้สินค้าและบริการในเชิงวัฒนธรรม สินค้าสร้างสรรค์ เกษตรอินทรีย์ แพทย์ทางเลือก ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น

๕) พื้นที่ภาคเหนือมีความพร้อมในการเชื่อมโยงด้านการค้าและบริการ กับพื้นที่เศรษฐกิจภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง และเอเชียใต้ โดยมีความพร้อมของโครงข่ายคมนาคมตามแนวเหนือ - ใต้ (North - South Economic Corridor) และแนวตะวันออก - ตะวันตก (East - West Economic Corridor) มีแผนก่อสร้างโครงการพื้นฐานขนาดใหญ่ อาทิ รถไฟทางคู่ รถไฟความเร็วสูง การขยายท่าอากาศยาน ส่งผลให้เกิดโอกาสในการขยาย เศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว การค้า การลงทุน บริการ การศึกษานานาชาติ ธุรกิจบริการสุขภาพและการแพทย์ รวมถึงแผนการพัฒนาระบบโครงข่ายโลจิสติกส์เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน อาทิ แผนการพัฒนาศูนย์ขนส่งสินค้า (Truck Terminal) ในพื้นที่ภาคเหนือร่วมกับแผนการพัฒนาท่าเรือทาง บกในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือและเขต พัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๖) ภาคเหนือตอนล่างเป็นแหล่งวัตถุดิบสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพ ได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ซึ่งสามารถใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตและ วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร โดยการผลิตเอทานอล พลังงานไฟฟ้าชีวมวล พลาสติกชีวภาพ และสามารถ เชื่อมโยงกับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการพัฒนาเป็นเขตพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพ

๓.๒.๒ ข้อจำกัดและประเด็นท้าทาย

๑) พื้นที่ตอนบนของภาคมีข้อจำกัดเชิงกายภาพ มีสภาพเป็นภูเขาสูงและพื้นที่ ป่าสงวน จึงมีข้อจำกัดในด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการเข้าถึงบริการภาครัฐ เป็นพื้นที่ที่ความยากจนสูง พื้นที่ป่าต้นน้ำบางส่วนเสื่อมโทรม มีการบุกรุกใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าผิดประเภท

๒) ยังไม่สามารถนำฐานวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์ งานวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากสถาบันการศึกษามาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ของสินค้าและบริการได้อย่างคุ้มค่า

๓) แหล่งท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวยังไม่ได้พัฒนาและยกระดับ อย่างเต็มศักยภาพและมีมาตรฐานสากล

๔) การค้าขายแดนภาคเหนือยังมีปัจจัยเสี่ยงต่อการขยายตัวในอนาคต เนื่องจากประเทศคู่ค้าตามแนวชายแดนมีขนาดตลาดค่อนข้างเล็ก กำลังการซื้อต่ำ นำเข้าสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งมีมูลค่าต่ำเป็นหลัก และความไม่แน่นอนทางการเมืองสูง รวมทั้งการลงทุนจากนักลงทุนต่างชาติในประเทศคู่ค้า ซึ่งมีความได้เปรียบเรื่องค่าแรงขั้นต่ำและสามารถผลิตสินค้าเพื่อทดแทนการนำเข้าได้

๕) การขยายตัวของเมืองโดยขาดการวางแผนบริหารจัดการพื้นที่อย่างเหมาะสม ส่งผลต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บริการสาธารณะที่ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชากรเมืองได้อย่างทั่วถึง ตลอดจนเกิดความแออัดในพื้นที่ ส่งผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง อาทิ การจัดการขยะและน้ำเสีย

๖) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ของภาคเหนือ ทำให้ภาระพึ่งพิงของประชากรสูงอายุต่อวัยแรงงานเพิ่มสูงขึ้น การจัดสวัสดิการและระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันจึงเป็นโอกาสของการขยายตัวของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ อาทิ ธุรกิจบริการสุขภาพ

๗) แรงงานมีข้อจำกัดเชิงปริมาณและคุณภาพไม่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาของภาค การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ส่งผลกระทบต่อเกิดการขาดแคลนแรงงานในภาคการผลิต ทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ แรงงานมีการศึกษาสูงขึ้น แต่สัดส่วนแรงงานที่จบระดับอุดมศึกษายังมีจำนวนน้อย

๘) ภาคเหนือยังเผชิญปัญหาหมอกควันเป็นประจำทุกปีทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่และเศรษฐกิจของภาค

๔. เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค

๔.๑ บทบาทของภาค ภาคเหนือมีทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์ มีฐานทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งทรัพยากรชีวภาพที่หลากหลาย เป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญ รวมทั้งมีทำเลที่ตั้งที่มีศักยภาพเหมาะสมกับการเชื่อมโยงทั้งในประเทศและอนุภูมิภาค รวมทั้งพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับสุขภาพ และการบริโภคสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนาภาคเหนือจะต้องนำศักยภาพต่างๆของพื้นที่ มาใช้ในการต่อยอดการผลิตสินค้าและบริการที่มีศักยภาพและโอกาสเพื่อสร้างมูลค่าสูงตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในการเสริมสร้างขีดความสามารถของธุรกิจท้องถิ่นเพื่อขยายฐานเศรษฐกิจของภาค

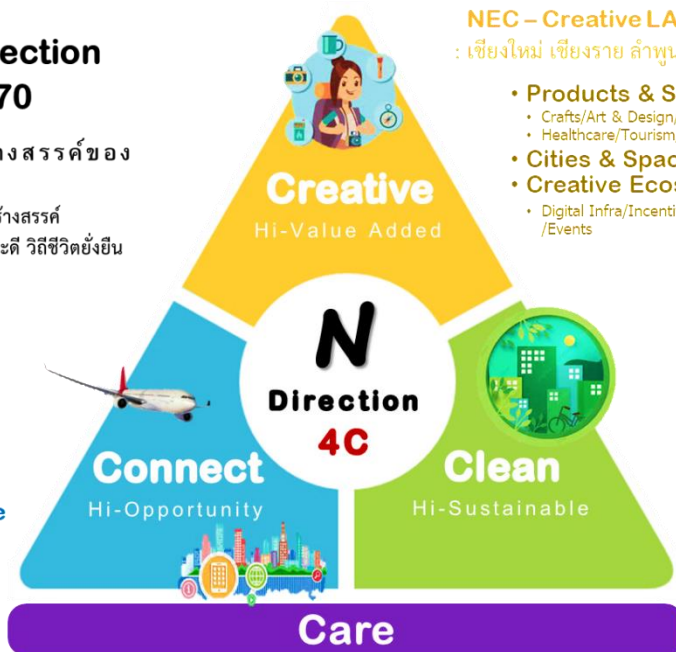
๔.๒ ทิศทางการพัฒนาภาค เป็นการพัฒนาตามแนวคิด “เศรษฐกิจสร้างสรรค์ สานสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ สุขภาวะดี วิถีชีวิตยั่งยืน” และโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (Bio – Circular – Green Economy : BCG Model) โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนา ๔ ด้านสำคัญ (4C) ได้แก่ Creative พัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์มูลค่าสูง โดยการสร้างระบบนิเวศ เมือง และพื้นที่สร้างสรรค์ ตลอดจนสามารถพัฒนาสู่การเป็นสินค้าและบริการสร้างสรรค์ Connect สร้างโอกาสในการเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศและกับอนุภูมิภาค ทั้งในส่วนของบริษัทเศรษฐกิจพิเศษ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน เมืองสร้างสรรค์ และกลุ่มผู้คนสร้างสรรค์ Clean พัฒนาตามแนววิถีใหม่ (New Normal) และการพัฒนาบนฐานการเติบโตอย่างยั่งยืนของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การดูแลความสะอาดของเมือง และการใช้พลังงานสะอาด โดยคำนึงถึง Care ที่ให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องกับการดูแลสุขภาพและผู้ด้อยโอกาสในสังคมและพัฒนาศักยภาพแรงงาน

Northern Direction 2566-2570

เป็น “ฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของ
ประเทศ”

ตามแนวคิด เศรษฐกิจสร้างสรรค์
สานสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ สุขภาวะดี วิถีชีวิตยั่งยืน

- **Related issues**
(Economic Corridors)
 - R&D : EEC
 - Bio Industry : NeEC
 - Tourism : SEC
- **Subregion**
 - GMS/ AEC/ BIMSTEC
- **Creative Cities**
- **Digital & Creative People**

NEC – Creative LANNA

: เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง

- **Products & Services**
 - Crafts/Art & Design/Digital content
 - Healthcare/Tourism/Gastronomy
- **Cities & Spaces**
- **Creative Ecosystem**
 - Digital Infra/Incentive/Landscape /Events

- **Clean Air**
- **Clean Food**
 - Organic/ Smart Farm
- **Clean Cities**
- **Clean Environment**
 - Forest / Water/ Soil
- **Clean Energy**
 - Bio Gas/ Bio Mass

• คุณภาพชีวิต : คนยากจน / Active Aging

• มีมือแรงงาน : Reskill/ Upskil/ Creative skill/ Digital skill

๔.๓ เป้าหมายการพัฒนา

มุ่งสู่การพัฒนาเป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ เชื่อมโยงกับอนุภูมิภาค และเติบโตอย่างยั่งยืน

๔.๔ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	ค่าฐาน	ค่าเป้าหมาย ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
๑. อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคเหนือ (ร้อยละ)	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคแบบปริมาณ ลูกโซ่เฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๓ ๖๘๘,๑๘๐.๕๒ ล้านบาท อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๓ ร้อยละ ๑.๑ ต่อปี	อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยร้อยละ ๕.๓ ต่อปี
๒. สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ในการกระจายรายได้ของภาคเหนือลดลง	ปี ๒๕๖๒ เท่ากับ ๐.๔๑๑	ลดลงต่ำกว่า ๐.๔๑๑

๔.๕ แนวทางการพัฒนา

การกำหนดแนวทางการพัฒนาภาคเหนือ ได้พิจารณาถึงความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) พร้อมทั้งพิจารณา โอกาส ศักยภาพ ปัญหา และข้อจำกัดของภาค เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็น “ฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ” เชื่อมโยงกับอนุภูมิภาค และเติบโตอย่างยั่งยืน โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์ นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในภาค ให้มีการเจริญเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๔.๕.๑ ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (NEC-Creative LANNA) ในจังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง ให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจหลักของภาคและฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ

ตัวชี้วัด	ค่าฐาน	ค่าเป้าหมาย ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
อัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของภาค (๔ กลุ่ม ๑๒ สาขาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ ฐานทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์ (Creative Originals) กลุ่มที่ ๒ คอนเทนต์และสื่อสร้างสรรค์ (Creative Content/Media) กลุ่มที่ ๓ บริการสร้างสรรค์ (Creative Services) กลุ่มที่ ๔ สินค้าสร้างสรรค์ (Creative Goods/Products))	มูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ แบบปริมาณลูกโซ่ เฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ ๑๙,๓๕๓.๔๒ ล้านบาท อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์สาขาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์เฉลี่ย ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๓ ร้อยละ ๔.๑ ต่อปี	อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์สาขาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ เฉลี่ยร้อยละ ๘.๐ ต่อปี

๑) สนับสนุนการพัฒนา Creative Ecosystem เพื่อดึงดูดการค้ำการลงทุน และสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมต่อการใช้ความคิดสร้างสรรค์ โดยการปรับภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมของเมือง การพัฒนาย่านสร้างสรรค์ การเพิ่มพื้นที่สร้างสรรค์ (Creative Space) ผลักดันการพัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคม สารสนเทศ คลังข้อมูล (Big Data) การวางและจัดทำผังเมือง โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงการสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการลงทุนของภาคเอกชน

๒) ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้า โดยมุ่งให้ความสำคัญกับกลุ่มฐานรากทางวัฒนธรรมสร้างสรรค์ (Creative Original) ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์บนฐานทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนา ได้แก่ (๑) สาขาอุตสาหกรรมงานฝีมือและหัตถกรรม (๒) สาขาดนตรี (๓) สาขาศิลปะการแสดง และ (๔) สาขาทัศนศิลป์ ในขณะที่กลุ่มอื่นๆ ได้แก่ กลุ่มคอนเทนต์และสื่อสร้างสรรค์ กลุ่มบริการสร้างสรรค์ กลุ่มสินค้าสร้างสรรค์ จะเป็นกลุ่มสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงกัน ผ่านการสร้างมูลค่าเพิ่มและอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญา วัฒนธรรม การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในกระบวนการผลิต ออกแบบ บรรจุกิจกรรม การสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาบุคลากรและกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์

๓) สร้างแบรนด์ ส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์ และการสร้างการรับรู้ โดยสนับสนุนการจัดงานเทศกาลสร้างสรรค์ระดับนานาชาติเพื่อสร้างจุดขายของพื้นที่ การส่งเสริมช่องทาง การขายสินค้าสร้างสรรค์ที่หลากหลาย การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ให้กับผู้บริโภคและ คนในพื้นที่ รวมทั้งเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวและการบริการที่เกี่ยวข้อง และเข้าร่วมเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ กับต่างประเทศ

๔.๕.๒ ยกระดับการท่องเที่ยวและบริการที่มีศักยภาพของภาคให้มีคุณภาพ สนับสนุน เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และกระจายประโยชน์สู่ชุมชน โดยเน้นกลุ่มท่องเที่ยวและบริการที่มีศักยภาพของภาค ได้แก่ บริการเชิงสุขภาพ ความงาม และการแพทย์ (Medical and Wellness) ท่องเที่ยวสร้างสรรค์และ วัฒนธรรม (Creative Tourism) การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy) ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ท่องเที่ยว เชิงธุรกิจ (MICE) และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงกีฬาและเทศกาล (Sport and Festival Tourism)

ตัวชี้วัด	ค่าฐาน	ค่าเป้าหมาย ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวภาคเหนือ (ร้อยละ)	รายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ย ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ๑๔๐,๒๘๐.๙๙ ล้านบาท อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ หดตัวร้อยละ ๑๖.๒ ต่อปี	อัตราการขยายตัวรายได้จากการท่องเที่ยวเฉลี่ยร้อยละ ๑๑.๕ ต่อปี
อัตราการขยายตัวของมูลค่าสาขาบริการสุขภาพเอกชนภาคเหนือ (ร้อยละ)	มูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาบริการสุขภาพเอกชน แบบปริมาณลูกโซ่เฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ ๑๒,๗๗๐.๗๘ ล้านบาท อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์สาขาบริการสุขภาพเอกชนเฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ ร้อยละ ๕.๘ ต่อปี	อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์สาขาบริการสุขภาพเอกชนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๘.๐ ต่อปี

๑) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการให้มีคุณภาพ และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างยั่งยืน โดยการยกระดับแหล่งท่องเที่ยวและบริการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล รวมทั้งคำนึงถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว การบริหารจัดการ และลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวและกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวและบริการให้มีความหลากหลายผ่านการเสริมสร้างประสบการณ์ โดยประยุกต์ใช้อัตลักษณ์ ทิวทัศน์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการเชื่อมโยงการบริการเชิงสุขภาพ ความงาม และการแพทย์ (Medical and Wellness) และกลุ่มท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของภาค ตลอดจนกลุ่มธุรกิจอื่นในห่วงโซ่คุณค่าด้านการท่องเที่ยว

๒) ส่งเสริมการพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการบริการและการท่องเที่ยว โดยส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งเพื่อเชื่อมโยงและอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล การสื่อสาร และข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนด้านการให้บริการและการบริหารจัดการ ส่งเสริมการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการยกระดับคุณภาพการให้บริการ พัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีมาตรฐานและมีความเชี่ยวชาญ ตลอดจนส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง

๓) พัฒนาชุมชนท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมีความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากของภาคเหนืออย่างยั่งยืน โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการในชุมชนให้มีคุณภาพตามการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) และให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทั้งระบบ รวมทั้งพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวของทุกภาคส่วนในชุมชน เช่น วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

๔.๕.๓ พัฒนาการผลิตตามระบบเกษตรกรรมยั่งยืน เชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมแปรรูปมูลค่าสูง

ตัวชี้วัด	ค่าฐาน	ค่าเป้าหมาย ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร ภาคเหนือ (ร้อยละ)	มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร แบบปริมาณ ลูกโซ่เฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ ๑๑๕,๒๑๐.๗๓ ล้านบาท อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ภาค เกษตรเฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ ร้อยละ ๑.๖ ต่อปี	อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ภาคเกษตรเฉลี่ยร้อยละ ๕.๕ ต่อปี

๑) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานเกษตรปลอดภัย ต่อยอดสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งระดับชุมชนและมาตรฐานสากล สนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์วิถีชาวบ้านที่สามารถพัฒนาเป็นเกษตรอินทรีย์เชิงพาณิชย์ รวมถึงสนับสนุนการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเกษตรกรในการพัฒนาการผลิตและการตลาด

๒) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมและภูมิปัญญามาปรับใช้ในกระบวนการผลิต การแปรรูป และการตลาด สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาทางการเกษตรทั้งระบบ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนการแปรรูปผลผลิต ส่งเสริมแนวคิด Food Valley โดยพัฒนาองค์ความรู้เกษตรกรและผู้ประกอบการ SMEs เพื่อต่อยอดการผลิตสู่การแปรรูปและการตลาด ตลอดจนพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะ

๓) ส่งเสริมอุตสาหกรรมชีวภาพในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง เชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่อุปทานกับอุตสาหกรรมฐานชีวภาพของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมชีวภาพ ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้เป็นผลิตภัณฑ์หรือวัสดุชีวภาพที่มีมูลค่าเพิ่มสูง รวมถึงสร้างการรับรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชีวภาพเพื่อส่งเสริมการตลาด

๔.๕.๔ เสริมศักยภาพของเมือง พื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และระบบโครงสร้างพื้นฐานโลจิสติกส์สำคัญของภาคเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ และเอื้อต่อการอยู่อาศัย

ตัวชี้วัด	ค่าฐาน	ค่าเป้าหมาย ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
อัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าชายแดนภาคเหนือ (ร้อยละ)	มูลค่าการค้าชายแดนเฉลี่ย ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ๑๓๔,๖๓๒.๐๔ ล้านบาท อัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าชายแดนเฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ร้อยละ ๓.๘ ต่อปี	อัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าชายแดนเฉลี่ยร้อยละ ๕.๕ ต่อปี
อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรม ภาคเหนือ (ร้อยละ)	มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรมแบบปริมาตรลูกโซ่ เฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ ๑๖๔,๗๐๙.๑๙ ล้านบาท อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรม หดตัวเฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๓ ร้อยละ ๐.๔ ต่อปี	อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ภาคอุตสาหกรรมเฉลี่ยร้อยละ ๕.๕ ต่อปี

๑) พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของภาคเหนือ โดยสนับสนุนการก่อสร้างโครงข่ายคมนาคมขนาดใหญ่ เพื่อเชื่อมโยงการเดินทางทั้งภายในและระหว่างประเทศ อำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุน ลดต้นทุนการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบ และยกระดับผลผลิตทางการผลิตสินค้าและบริการ

๒) พัฒนาศักยภาพของเมือง และเมืองชายแดน เพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ควบคู่กับการเป็นเมืองนำอยู่ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเมือง และการวางและจัดทำผังเมืองที่เหมาะสม พัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูงเพื่อรองรับสังคมดิจิทัล พัฒนาระบบบริหารจัดการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

๓) สนับสนุนการขับเคลื่อนพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในพื้นที่จังหวัดตากและเชียงใหม่ เพื่อให้เป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนด โดยพัฒนาโครงข่ายเส้นทางและระบบขนส่งย่อยที่เชื่อมต่อกับระบบหลักของประเทศและอนุภูมิภาคตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ - ใต้ และแนวตะวันออก - ตะวันตก ซึ่งจะรองรับการเป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญเชื่อมโยงอนุภูมิภาค GMS BIMSTEC และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

๔.๕.๕ พัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิต เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาผู้สูงอายุ สู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ (Active Aging) และพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน เพื่อรองรับการพัฒนา เศรษฐกิจสร้างสรรค์

ตัวชี้วัด	ค่าฐาน	ค่าเป้าหมาย ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
สัดส่วนคนจนภาคเหนือ (ร้อยละ)	สัดส่วนคนจน ปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๖.๘	สัดส่วนคนจนลดลงเหลือ ร้อยละ ๕.๐
สัดส่วนผู้สูงอายุที่ทำงานของภาคเหนือ (ร้อยละ)	สัดส่วนผู้สูงอายุที่ทำงานเฉลี่ย ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ร้อยละ ๔๑.๐	สัดส่วนผู้สูงอายุที่ทำงานไม่ต่ำกว่า ร้อยละ ๔๑.๐

๑) **แก้ไขปัญหาความยากจนและพัฒนาคุณภาพชีวิต** โดยส่งเสริมการพัฒนา เศรษฐกิจฐานราก พัฒนาทักษะด้านอาชีพแก่คนยากจนให้ตรงกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้ ให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต โดยใช้ฐานข้อมูลด้านความยากจนที่มีอยู่ และส่งเสริมการเข้าถึงบริการภาครัฐ ให้ครอบคลุม อาทิ บริการด้านการศึกษา และสาธารณสุข

๒) **พัฒนาผู้สูงอายุสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ (Active Aging)** โดยการพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ ส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำตามศักยภาพของผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน

๓) **พัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน** ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ อาทิ งานฝีมือและหัตถกรรม บริการสุขภาพ โดยการยกระดับทักษะเดิมให้สูงขึ้น (Upskill/Reskill) และการพัฒนาศักยภาพเสริมทักษะใหม่ (New Skill) เพื่อเพิ่มผลิตภาพแรงงานให้สูงขึ้น

๔.๕.๖ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ตัวชี้วัด	ค่าฐาน	ค่าเป้าหมาย ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
สัดส่วนพื้นที่ป่าไม้ต่อพื้นที่ของภาคเหนือ	พื้นที่ป่าไม้ภาคเหนือเฉลี่ย ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ๕๖,๓๔๙,๓๐๕ ไร่ (ร้อยละ ๕๒.๔ ของพื้นที่ภาค)	ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๓.๐ ของพื้นที่ภาค
จำนวนวันที่มีค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ₁₀) เกินมาตรฐานของภาคเหนือ	จำนวนวันที่มีค่าฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM ₁₀) เกินมาตรฐานเฉลี่ย ปี ๒๕๖๐-๒๕๖๔ ๕๒ วัน	ไม่เกิน ๕๒ วัน

๑) **บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้และระบบนิเวศอย่างสมดุล** โดยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ ป่าต้นน้ำ และใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าอย่างเหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ ป้องกันแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายป่า ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการเฝ้าระวังและติดตามการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่า ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายการดูแลรักษาป่า ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกของประชาชนถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้

๒) **บริหารจัดการน้ำให้มีความสมดุลทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ** โดยพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำตามความเหมาะสมและศักยภาพของพื้นที่ เพื่อให้เพียงพอในการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ทั้งอุปโภค บริโภค รักษาระบบนิเวศทางน้ำ เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม และจัดการฟื้นฟูคุณภาพน้ำให้เป็นไปตามประเภทการใช้ประโยชน์ เชื่อมโยงแหล่งน้ำระดับต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพในการกระจายน้ำอย่างทั่วถึง ประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการน้ำเพื่อป้องกันปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง

๓) **ป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควัน** โดยสนับสนุนการประยุกต์ใช้วิธีการ รูปแบบที่เกิดผลสำเร็จมาแล้วในหลายพื้นที่ และปรับให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาในการแสวงหาความรู้ เทคโนโลยีใหม่ที่จะเป็นทางเลือกในการกำจัดเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร สนับสนุนการสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวัง การลาดตระเวนในพื้นที่ เพื่อป้องปรามผู้ลักลอบฝ่าฝืนกฎหมาย ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกเพื่อลดการเผา รวมทั้งประสานความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน

๔) **พัฒนาระบบบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชนตามรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)** โดยมีระบบกำจัดขยะและน้ำเสียด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม อาทิ ลดการเกิดขยะ การคัดแยกขยะ การนำขยะกลับมาใช้ซ้ำให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะไปกำจัดอย่างถูกต้อง สร้างความเข้าใจและความตระหนักรู้ให้กับประชาชนเพื่อปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตแบบใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๕) **เตรียมความพร้อมเพื่อรองรับภัยพิบัติทางธรรมชาติ** โดยสนับสนุนองค์ความรู้ การจัดการภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบฐานข้อมูลภัยพิบัติและการเตือนภัย ส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการภัยพิบัติ และเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการพัฒนาองค์ความรู้และเครื่องมือในการบริหารจัดการเพื่อรองรับกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๔.๖ ตัวอย่างแผนงานสำคัญ

๔.๖.๑ ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (NEC-Creative LANNA) ในจังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง ให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจหลักของภาคและฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของประเทศ

๑) **สาระสำคัญ** พัฒนาพื้นที่ใน ๔ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และลำปาง ซึ่งพื้นที่จังหวัดกลุ่มนี้มีความโดดเด่นของอารยธรรมล้านนาที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจน และมีการพัฒนาเกี่ยวเนื่องสู่ภาคเศรษฐกิจ ทั้งการท่องเที่ยว บริการและผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องโดยนำทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการสร้างคุณค่าให้แก่สินค้าอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งจะส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของพื้นที่และประชาชนในวงกว้าง

๒) ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ของแผนงาน

ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
พัฒนา Creative Ecosystem <ul style="list-style-type: none"> ปรับภูมิทัศน์และสถาปัตยกรรมของเมือง พัฒนาย่านสร้างสรรค์ พัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคม โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ และสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาสารสนเทศ คลังข้อมูล (Big data) สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการลงทุนของภาคเอกชน 	พัฒนาอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ <ul style="list-style-type: none"> สร้างมูลค่าเพิ่มและอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ พัฒนาและสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการ ส่งเสริมงานวิจัยและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ การสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพ 	สร้างแบรนด์ ส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์ และการสร้างการรับรู้ <ul style="list-style-type: none"> สนับสนุนการจัดงานเทศกาลสร้างสรรค์ระดับนานาชาติ ส่งเสริมช่องทางการขายสินค้าสร้างสรรค์ ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ให้กับผู้บริโภคและคนในพื้นที่ เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวและการบริการที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ต่างประเทศ

๔.๖.๒ แผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควัน

๑) **สาระสำคัญ** ภาคเหนือมีภูมิประเทศของพื้นที่ตอนบนเป็นที่สูง ภูเขา ป่าไม้ และแหล่งต้นน้ำลำธาร โดยเฉพาะพื้นที่ป่าไม้ในภาคเหนือตอนบนมีลักษณะเป็นป่าดงดิบ ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง ผนวกกับพื้นที่ทำการเกษตร ทำให้พื้นที่ภาคเหนือกว่าร้อยละ ๘๐ ถูกปกคลุมด้วยพืชพรรณและป่าไม้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเมื่อเข้าสู่ฤดูแล้งที่ป่าไม้สลัดใบและสิ้นสุดฤดูการเก็บเกี่ยวพืชผลทางการเกษตร จึงมักเกิดไฟป่าขึ้นบ่อยครั้งจากอากาศที่ร้อน แห้งแล้งและนิ่ง และจากที่เกษตรกรดำเนินการเผาตอซัง เศษวัสดุเพื่อเตรียมพื้นที่สำหรับการเกษตร ทำให้เกิดหมอกควันแขวนลอยและสะสมอยู่ในบรรยากาศเป็นระยะเวลายาวนานสร้างความเสียหายให้แก่เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนระบบนิเวศของพื้นที่ภาคเหนืออย่างกว้างขวาง ประกอบกับภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ส่งผลให้ปัญหาหมอกควันทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น

๒) ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ของแผนงาน

ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
<ul style="list-style-type: none"> สนับสนุนการประยุกต์ใช้วิธีการ แก้ไขปัญหาหมอกควันที่ประสบความสำเร็จแล้วในหลายพื้นที่ โดยปรับให้มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของชุมชน ส่งเสริมความรู้ เทคโนโลยีใหม่ ที่จะ เป็นทางเลือกในการกำจัดเศษวัสดุ เหลือใช้ทางการเกษตร พัฒนาองค์ความรู้ด้านเกษตร และ ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกไม้ เศรษฐกิจที่โตเร็ว และพืชอื่น ทดแทนพืชเชิงเดี่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> ป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุก ป่า ไฟป่า อาทิ การจัดชุดลาดตระเวน การจัดทำแนวกันไฟ และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังการลาดตระเวนในพื้นที่เพื่อ ป้องปรามผู้ลักลอบฝ่าฝืนกฎหมาย จัดทำแผนการจัดการและควบคุม การเผาหลังการเก็บเกี่ยว ประสานความร่วมมือในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน 	<ul style="list-style-type: none"> ประชาสัมพันธ์ สร้างจิตสำนึก ความตระหนักรู้เพื่อลดการเผา รวมทั้งเฝ้าระวัง ป้องกันและ แก้ไขปัญหาหมอกควันในชุมชน ส่งเสริมการสร้างระบบรับแจ้งเหตุและแจ้งเตือนการเผา ผ่าน สื่อออนไลน์และเครือข่ายชุมชน สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากหมอกควันแก่ ประชาชน

